

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 11 september 2018 met nummer RvVb/A/1819/0042
in de zaak met rolnummer 1617/RvVb/0574/A

Verzoekende partijen	<ol style="list-style-type: none"> 1. de stad WERVIK vertegenwoordigd door het college van burgemeester en schepenen 2. de gemeente ZONNEBEKE vertegenwoordigd door het college van burgemeester en schepenen 3. de heer Bertin BOUDRY 4. de heer Jan BOUCKAERT 5. de heer Antoon DEWULF 6. mevrouw Christine VANDELANOOTE <p>vertegenwoordigd door advocaten Antoon LUST en Gilles DEWULF met woonplaatskeuze op het kantoor te 8310 Brugge, Baron Ruzettelaan 27</p>
Verwerende partij	<p>DE GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE AMBTENAAR van het Departement OMGEVING, afdeling West-Vlaanderen</p> <p>vertegenwoordigd door advocaat Bart BRONDERS met woonplaatskeuze op het kantoor te 8400 Oostende, Archimedesstraat 7</p>
Tussenkomenende partij	<p>de nv ASPIRAVI</p> <p>vertegenwoordigd door advocaat Joris DE PAUW met woonplaatskeuze op het kantoor te 2800 Mechelen, Schaliënhoevedreef 20T</p>

I. BESTREDEN BESLISSING

De verzoekende partijen vorderen met een aangetekende brief van 10 april 2017, zoals geregulariseerd op 10 mei 2017, de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 17 februari 2017.

De verwerende partij heeft aan de tussenkomenende partij een stedenbouwkundige vergunning verleend voor het bouwen van een windpark bestaande uit drie windturbines, een middenspanningscabine en de bijhorende ondergrondse elektriciteitskabels op de percelen gelegen te 8940 Wervik, Beselarestreet, met als kadastrale omschrijving afdeling 3, sectie C, nummers 11, 27F, 28/02, 28A, 30G, 31L, 41F, 42B, 43B, 49T, 49V, 54T en 54V.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De tussenkomende partij verzoekt met een aangetekende brief van 23 juni 2017 om in de procedure tot vernietiging tussen te komen.

De voorzitter van de Raad laat de tussenkomende partij met een beschikking van 8 augustus 2017 toe in de debatten.

De verwerende partij dient een antwoordnota in en heeft het administratief dossier neergelegd in de samenhangende zaak met rolnummer 1617/RvVb/0576/A. De tussenkomende partij dient een schriftelijke uiteenzetting in. De verzoekende partijen dienen een wederantwoordnota in. De verwerende partij dient een laatste nota in. De tussenkomende partij dient een laatste schriftelijke uiteenzetting in.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 21 augustus 2018.

Advocaat Clive ROMMELAERE *loco* advocaat Bart BRONDERS voert het woord voor de verwerende partij.

Advocaat Joris DE PAUW voert het woord voor de tussenkomende partij.

De verzoekende partijen verschijnen schriftelijk.

Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Procedurebesluit) zijn toegepast.

III. FEITEN

1.

De tussenkomende partij dient op 14 maart 2014 bij de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor *“het bouwen van een windpark bestaande uit drie windturbines, één middenspanningscabine en de bijhorende elektriciteitskabels”* op de percelen gelegen langs de autosnelweg A19 te 8940 Wervik, Beselarestraat, met als kadastrale omschrijving afdeling 3, sectie C, nummers 11, 27F, 28/02, 28A, 30G, 31L, 41F, 42B, 43B, 49T, 49V, 54T en 54V.

Voor de aanvraag werd op 28 december 2014 door de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw een milieuvergunning verleend, nadat de verwerende partij op 10 juli 2014 reeds eerder een milieuvergunning verleende. Tegen die milieuvergunning hebben de verzoekende partijen een vernietigingsberoep ingesteld bij de Raad van State. Met het arrest nr. 237.161 van 26 januari 2017 verklaart de Raad van State het beroep onontvankelijk in hoofde van de derde verzoekende partij en vernietigt hij de milieuvergunning van 28 december 2014. Op 5 juli 2017 verleent de bevoegde minister vervolgens opnieuw een milieuvergunning voor het bestreden project.

De percelen liggen volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan ‘Ieper-Poperinge’, vastgesteld met koninklijk besluit van 14 augustus 1979, in landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

Tijdens het openbaar onderzoek, georganiseerd van 3 april 2014 tot en met 2 mei 2014, worden 1.717 ontvankelijke bezwaarschriften ingediend.

Het agentschap Onroerend Erfgoed, afdeling Archeologie adviseert op 31 maart 2014 gunstig.

De dienst Waterlopen van de provincie West-Vlaanderen adviseert op 31 maart 2014 voorwaardelijk gunstig.

Het agentschap Onroerend Erfgoed, afdeling Landschappen adviseert op 22 april 2014 ongunstig.

Het Departement Landbouw en Visserij, afdeling Duurzame Landbouwonwikkeling adviseert op 23 april 2014 voorwaardelijk gunstig.

Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Zonnebeke adviseert op 28 april 2014 ongunstig.

De Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer – Luchtvaart adviseert in een gecoördineerd advies met Belgocontrol en Defensie op 13 mei 2014 voorwaardelijk gunstig.

Het college van burgemeester en schepenen van de stad Wervik adviseert op 19 mei 2014 ongunstig.

De verwerende partij verleent op 16 juli 2014 een stedenbouwkundige vergunning aan de tussenkomende partij. Met het arrest van 11 oktober 2016 met nummer RvVb/A/1617/0155 vernietigt de Raad, op verzoek van de tweede tot en met de zesde verzoekende partij die beslissing. In het arrest wordt overwogen dat de concrete impact van de windturbines op de percelen van de verzoekende partijen niet afdoende werd onderzocht, dat in de geluidstudie niet het *worstcasescenario* werd onderzocht en het voorzien van louter maximale afmetingen, zonder een beschrijving van het precieze gekozen type, niet toelaat om te onderzoeken of de aanvraag verenigbaar is met de overdruk '*landschappelijk waardevol*' van het agrarisch gebied.

2.

Na het vernietigingsarrest wordt de administratieve procedure hernomen. Op 17 februari 2017 beslist de verwerende partij om een stedenbouwkundige vergunning te verlenen aan de tussenkomende partij. De verwerende partij overweegt:

“ ...

STEDENBOUWKUNDIGE BASISGEGEVENS UIT DE PLANNEN VAN AANLEG / RUIMTELIJKE UITVOERINGSPLANNEN

...

Afwijkingen van stedenbouwkundige voorschriften

De VCRO voorziet in volgende afwijkingsmogelijkheid

Art. 4.4.9. §1. Het vergunningverlenende bestuursorgaan mag bij het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning in een gebied dat sorteert onder de voorschriften van een [gewestplan], afwijken van de bestemmingsvoorschriften, indien het aangevraagde kan worden vergund op grond van de voor de vergelijkbare categorie of subcategorie van gebiedsaanduiding bepaalde standaardtypebepalingen, vermeld in de bijlage bij het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 tot vaststelling van nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen, zoals de tekst ervan is vastgesteld bij het besluit van 11 april 2008.

De bijlage bij het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen (11 april 2008) vermeldt als typevoorschrift voor de categorie landbouw o.a.:

Voor zover ze door hun beperkte impact de realisatie van de algemene bestemming niet in het gedrang brengen, zijn de volgende werken, handelingen en wijzigingen eveneens toegelaten:

het aanbrengen van windturbines en windturbineparken, alsook andere installaties voor de productie van (hernieuwbare) energie of energierecuperatie. De mogelijke effecten van de inplanting ten aanzien van efficiënt bodemgebruik, eventuele versterking van de uitbating(smogelijkheden) en landschappelijke kwaliteiten dienen in een lokalisatienota te worden beschreven en geëvalueerd.

De Raad van State heeft intussen ook al bevestigd dat windturbines vergund kunnen worden in landschappelijk waardevol agrarisch gebied (o.a. Raad van State, arrest Valckenier nr. 225.044, 10 oktober 2013) met toepassing van art 4.4.9 VCRO, aangezien de Raad van State de stelling volgt dat landschappelijk waardevol agrarisch gebied een agrarisch gebied is dat in overdruk als landschappelijk waardevol wordt bestempeld.

Het arrest Lambrichts (Raad van State, nr 226.572, 27 februari 2014) maakt duidelijk dat bij de beoordeling van een aanvraag voor windturbines in landschappelijk waardevol agrarisch gebied, eveneens onderzocht moet worden of de werken in overeenstemming kunnen gebracht worden met de eisen ter vrijwaring van het landschap (esthetische toets). Deze toets gebeurt bij de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening, verder in deze vergunning.

De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de regelgeving zoals die geldt op datum van de huidige beslissing. Niettemin is het opportuun om nu reeds te verwijzen naar de Codextrein die op dit ogenblik in behandeling is in het Vlaamse parlement, en waar een nieuw art, 5.7.1 VCRO voorgesteld wordt in art 76 van het voorontwerp van decreet houdende wijziging van diverse bepalingen inzake ruimtelijke ordening, milieu en omgeving Deze Codextrein voorziet

...

MILIEUTOETS

Het Besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage bepaalt welke categorieën van projecten onderworpen dienen te worden aan een milieueffectrapportage. Dit besluit verdeelt de mer-plichtige projecten in drie categorieën. Een eerste categorie van projecten is steeds onderworpen aan de m.e.r.-plicht (bijlage I), een tweede categorie betreft mer-plichtige projecten die eventueel, indien geen aanzienlijke effecten optreden, via een gemotiveerd verzoek ontheven kunnen worden van de mer-plicht (bijlage II). Een derde categorie (bijlage III) omvat projecten die onder de drempelwaarden van categorie I en II vallen. Voor deze projecten moet, via een project-mer-screening, worden nagegaan of ze gepaard kunnen gaan met aanzienlijke milieueffecten.

Windturbines vallen onder bijlage III. Het aanvraagdossier bevat een project-mer-screening en een uitgebreide lokalisatienota. De lokalisatienota bevat o.a. een geluidsstudie, een slagschaduwstudie, een veiligheidsnota en een natuurtoets. De meest relevante conclusies hierbij zijn:

...

Uit bovenstaande conclusies, die bijgetreden worden, kan afgeleid worden dat er geen aanzienlijke milieueffecten zullen optreden.

Reeds bij de controle inzake volledigheid en ontvankelijkheid van het dossier, werd geoordeeld dat er geen project-MER diende opgesteld. Zowat elk project heeft milieueffecten. Enkel voor de projecten met aanzienlijke milieueffecten moet een milieueffectrapport worden opgemaakt. Rekening houdende met de aard en de omvang van het project, de beperkte hinder die de windturbines zullen veroorzaken na toepassing, waar nodig, van de milderende maatregelen inzake slagschaduw en geluid, de ruimtelijke context en de relatie tot de omgeving, waarbij geen aanzienlijke effecten op kwetsbare gebieden te verwachten zijn, kan geconcludeerd worden dat er ten gevolge van het project geen aanzienlijke milieugevolgen te verwachten zijn. Het opstellen van een milieueffectrapport zou geen nieuwe informatie aanreiken en werd niet nuttig geacht.

BEOORDELING VAN DE GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING

De oprichting van windturbines kadert in de doelstellingen van de Europese richtlijn en van de Vlaamse Regering inzake de uitbouw van hernieuwbare energiebronnen in Vlaanderen. De Vlaamse Regering stelt als doelstelling voorop om tegen 2020 13% van het totale elektriciteitsverbruik te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen. Windenergie kan hierin een belangrijke bijdrage leveren. De elektriciteitsopwekking via windenergie vermijdt het gebruik van fossiele brandstoffen en de uitstoot van voor het milieu schadelijke gassen.

De aanvraag kadert in duurzame ruimtelijke ontwikkeling door maximaal in te zetten op duurzaam energiegebruik en dit in het kader van de bindende doelstellingen van het protocol van Kyoto dat op 16 februari 2005 in werking is getreden.

Overwegende dat bijgevolg dit project van 3 windturbines te Wervik kan mee helpen de doelstelling te realiseren.

Overwegende dat de beleving van het landschap met windturbines positief kan benaderd worden omwille van het 'groene' element dat positief bijdraagt aan de energietransitie in Vlaanderen. Dat het uitgangspunt van bepaalde bezwaren en adviezen, die ervan uitgaan dat windturbines noodzakelijk een smet zouden werpen op een weidse of waardevolle landschappen, niet gedeeld wordt. Dat windturbines integendeel een meerwaarde kunnen betekenen in het landschap.

Overwegende dat dergelijke vrij nieuwe 'energielandschappen' vanuit de bevoegdheid en de bezorgdheid van de Vlaamse overheid om het aandeel van groene energievoorzieningen relevant op te drijven, op vandaag een noodzaak zijn. Op tientallen zorgvuldig geselecteerde locaties in Vlaanderen werd reeds het bestaansrecht van deze landschappen aangetoond, zonder dat daardoor een ontoelaatbare landschappelijke impact werd veroorzaakt, juist omdat conform de Omzendbrief wordt gestreefd naar een ruimtelijke concentratie van windturbines in de nabijheid van markant in het landschap voorkomende structuren zoals wegen.

De aanvraag is gelegen in landschappelijk waardevol agrarisch gebied en is bijgevolg niet in overeenstemming met de gebiedsbestemming. Windturbines kunnen niet beschouwd worden als landbouw in de ruime zin.

Conform de bepalingen van artikel 4.4.9. VCRO kan het vergunningverlenende bestuursorgaan bij het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning in een gebied dat sorteert onder de voorschriften van het gewestplan afwijken van de bestemmingsvoorschriften, indien het aangevraagde kan worden vergund op grond van de voor de vergelijkbare categorie of subcategorie van gebiedsaanduiding bepaalde standaardtypebepalingen, vermeld in de bijlage bij het besluit van de Vlaamse Regering

van 11 april 2008 tot vaststelling van nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Overwegende dat de vergelijkbare categorie van gebiedsaanduiding agrarisch gebied "landbouw" is, is het mogelijk om windturbines en windturbineparken, alsook andere installaties voor de productie van (hernieuwbare) energie of energierecuperatie aan te brengen.

Niet alle windturbines in agrarisch gebied zijn echter wenselijk. Het toetsingskader om de inpasbaarheid van de windturbines na te gaan is de omzendbrief R0/2014/02. Deze omzendbrief schept een kader voor de optimale inplanting van grootschalige windturbines voor een zo groot mogelijke productie van groene stroom om op die manier bij te dragen tot een duurzame energietransitie en een gedragen ontwikkeling van windenergie.

De omzendbrief steunt op belangrijke pijlers, namelijk een duurzame ruimtelijke ontwikkeling, een duurzaam energiegebruik, de voordelen van windenergie ten opzichte van andere energiebronnen en de economische meerwaarde van windenergie.

In de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening is duurzaamheid een belangrijk concept. In artikel 1.1.4 is het volgende opgenomen.

...

Duurzaamheid vormt dus een onderdeel van de goede ruimtelijke ordening. Ook het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het toekomstig Beleidsplan Ruimte Vlaanderen gaan uit van duurzaamheid. Het komt er bijgevolg op aan de vraag naar locaties voor de oprichting van windturbines te verzoenen met de vraag naar een kwaliteitsvolle ruimtelijke ordening. Eén van de basisdoelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het toekomstig Beleidsplan Ruimte Vlaanderen is het behoud en waar mogelijk de versterking van het buitengebied.

Dit wordt vertaald in het ruimtelijk principe van de gedeconcentreerde bundeling. Door activiteiten te concentreren moet de verdere versnippering worden tegengegaan en moet ook de druk op het buitengebied worden verminderd. Bij de ruimtelijke ingreep wordt ernaar gestreefd bijkomende negatieve, storende visuele vervuiling of impact op een gebied of locatie zoveel mogelijk te vermijden of te minimaliseren.

De basis voor een verantwoorde inplantingswijze met betrekking tot windturbineprojecten zit vervat in het bundelings- en optimalisatieprincipe; dat moet gestreefd worden naar een ruimtelijke concentratie van windturbines in zeehavengebieden, industriegebieden of in de nabijheid van markant in het landschap voorkomende infrastructuur zoals wegen, spoorwegen, rivieren, kanalen, hoogspanningslijnen,...

Deze bundeling wordt hier op twee vlakken gezien enerzijds gaat de aanvraag niet om individuele windturbines, maar om een bundeling van 3 windturbines. Anderzijds zijn deze windturbines ingeplant aansluitend op de autosnelweg (de windturbines staan op ca 60 m van de A19). In deze zone is nog duidelijk sprake van een snelweglandschap waarbinnen de invloed van de A19 nog merkbaar is. De A19 bestaat immers uit 2 maal 2 rijstroken met aan beide zijden een pechstrook en in het midden een brede middenberm, een dergelijke brede lijninfrastructuur laat steeds een markante indruk in het landschap na. Het op dit punt andersluidende advies van Onroerend erfgoed wordt niet gevolgd (zie ook verder).

De omzendbrief verplicht het opstellen van een lokalisatienota waarin de locatiekeuze wordt afgewogen ten opzichte van een aantal effectgroepen zoals bundeling, grondgebruik, wonen, etc.

De aanvraag bevat dergelijke lokalisatienota. Hieruit blijkt dat het project geen aanzienlijke milieueffecten met zich mee brengt en dat de geluidshinder, de slagschaduwhinder en de veiligheidsrisico's tot een aanvaardbaar niveau kunnen worden beperkt, mits het nemen van milderende maatregelen zodat het wooncomfort van de omwonenden niet in het gedrang komt door de oprichting van de windturbines en de geldende Vlare II normen worden gerespecteerd. Deze voorwaarde wordt opgenomen in deze beslissing.

De dichtste woning van WT01 is gelegen op 285m ten westen van de windturbine. De dichtste woning van WT02 is gelegen op 528m ten noorden van de windturbine. De dichtste woning van WT03 is gelegen op 260m ten oosten van de windturbine.

Er zijn bijgevolg geen woningen van derden gelegen op minder dan 250m van de windturbines. Op basis van de gedetailleerde gegevens uit de lokalisatienota en conform de Omzendbrief "Afwegingskader en randvoorwaarden voor de oprichting van windturbines" van 2014 kan ervan uit gegaan worden dat de geluidshinder tot een aanvaardbaar niveau beperkt zal worden.

Volgens de sectorale voorwaarden van titel II van het Vlare dient het specifiek geluid van windturbines beperkt te worden tot de richtwaarden zoals vermeld in bijlage 5.20.6.1 van titel II van Vlare, ofwel tot het achtergrondgeluid, in het geval het achtergrondgeluid als norm gebruikt wordt, de afstand van de turbines tot de woningen, meer dan 3 maal de rotordiameter moet bedragen.

De oorzaak van het voortgebrachte geluid is tweevoudig. Het wordt vooral gegenereerd door de rotatie van de wieken die een zoevend geluid voortbrengen. Anderzijds wordt geluid geproduceerd door de in de gondel opgestelde apparatuur, in het bijzonder de windturbinegenerator.

De mogelijke maatregelen aan de bron worden door de turbineleveranciers genomen om de geluidsproductie tot een minimum te beperken. Het gaat hierbij onder meer om de isolatie van de generatorbehuizing, aerodynamische wieken en dergelijke meer.

In de aanvraag zit een akoestisch onderzoek (AE.11-213r21 - 6 februari 2014) verrat, opgesteld door een erkend milieudeskundige in de discipline geluid en trillingen.

Specifiek per type turbine worden volgende gegevens gebruikt:

- Vestas V90 — 2MW — ashoogte 105m — 103,8dB(A)*
- Enercon E82 — 2,3MW — ashoogte 108m — 104dB(A)*
- Enercon E70 — 2,3MW — ashoogte 113m — 104,5dB(A)*
- Repower MM92 (nu Servion) — 2MW — ashoogte 100m — 103,2dB(A)*

In de geluidsstudie werden 9 evaluatiepunten onderzocht die allemaal gelegen zijn in agrarisch gebied waarvoor de Vlare II richtwaarden gelden: 48dB(A) overdag, 43dB(A) voor de avond- en nachtperiode. Uit de berekeningen is gebleken dat tijdens de dagperiode er conformiteit is in alle evaluatiepunten ongeacht het type turbine. Voor de avond- en nachtperiode geldt het volgende:

- Voor Vestas V90 werd er 1 overschrijding vastgesteld van 2dB(A) in evaluatiepunt 8 (dichtste woning WT03);*
- Voor Enercon E82 werden er 2 overschrijdingen vastgesteld van 1dB(A) en 3dB(A) in evaluatiepunten 1 (dichtste woning WT01) en evaluatiepunt 8 (dichtste woningen WT03);*
- Voor Enercon E70 werden er 3 overschrijdingen vastgesteld van 2dB(A), 1dB(A) en 3dB(A) in de evaluatiepunten 1 (dichtste woning WT01), evaluatiepunt 5 (2de dichtste woning WT03) en evaluatiepunt 8 (dichtste woning WT03);*

- Voor Repower MM92 werd er 1 overschrijding vastgesteld van 2dB(A) in evaluatiepunt 8 (dichtste woning WT03).

Dit betekent dat tijdens de dagperiode er conformiteit is wanneer de windturbines op vol vermogen (mode 0) draaien. Voor de avond- en nachtperiode werd in de geluidsstudie ook het specifiek geluid van de windturbines berekend wanneer de windturbines worden gereduceerd, om op deze manier aan de richtwaarden te voldoen. Volgende reductiemodi worden toegepast op de diverse type turbines:

- Vestas V90: WT01 en WT02: mode 0, WT03: mode 2;
- Enercon E82 : WT01: mode 3, WT02: mode 0, WT03: mode 5;
- Enercon E70 : WT01 mode 1, WT02 mode 0, WT03: mode 6;
- Repower MM92 (nu Servion) : WT01 en WT02: mode 0, WT03: mode 2.

De geluidsdeskundige besluit dat door het opleggen van deze reducerende maatregelen afhankelijk van tijdstip van de dag en type turbine op elk moment van de dag er conformiteit is met de geldende Vlare II voorwaarden. De aanvrager geeft aan alles in het werk te stellen om het geluidsniveau te reduceren tot een niveau waarbij hinder voor de omgeving zoveel mogelijk vermeden wordt, dit geldt onverminderd de naleving van de geldende Vlare-regelgeving. De naleving van de sectorale geluidsnormen wordt als vergunningsvoorwaarde opgelegd in deze beslissing.

Overwegende dat het voorwerp van de aanvraag 3 windturbines betreft met maximale tiphoogte van 150m, maximale ashoogte van 113m, maximale rotordiameter van 92,5m en een maximaal vermogen van 3 MW. Overwegende dat het hier om maxima gaat.

Overwegende dat de lokalisatienota zoals gevoegd bij het aanvraagdossier, deze maxima duidelijk aangeeft, alsook wat met inbegrip van deze gegevens de mogelijke types windturbines zijn. Gezien de windturbintetechnologie continu evolueert bestaat de mogelijkheid dat deze turbines op het ogenblik van de bouwphase een upgrade ondergaan hebben zodat voor onderhavige aanvraag rekening wordt gehouden met een maximaal individueel vermogen van 3 MW per turbine gezien de snelle ontwikkelingen op het gebied van windturbintetechnologie. Het is hierbij van belang te onderlijnen dat het allerm minst logisch is dat een toekomstige state-of-the-art windturbine met een vermogen van 3 MW meer geluid zou produceren dan een windturbine met een vermogen van 2,5 MW. Het vermogen is immers geen bepalende parameter om de milieu-impact van een windturbine te bepalen. Er kan aangenomen worden dat bij de ontwikkeling van toekomstige windturbines er volop aandacht zal gaan naar bijkomende reducering van het bronlawaai. Het opleggen van de Vlare-normen, ook voor toekomstige types van windturbines is aldus te verantwoorden.

Overwegende dat het derhalve geen verschil maakt of een windturbine met een hoger vermogen zal worden geëxploiteerd, aangezien de vigerende normen in elk geval toegepast moeten worden.

Overwegende dat de naleving van deze sectorale Vlare II normen ook effectief als voorwaarde aan deze vergunning opgelegd wordt.

Overwegende dat hierbij nog verder wordt gegaan door het maximaal brongeluid op basis van hetwelk de geluidsstudie werd opgesteld, op te nemen als voorwaarde aan de stedenbouwkundige vergunning. Immers uit de geluidsstudie blijkt dat het hoogste brongeluid 104,5 dBA betreft, op basis van hetwelk de geluidsimpact naar de omgeving

toe aanvaardbaar is mits het nemen van al dan niet mitigerende maatregelen afhankelijk van type turbine.

Volgens artikel 5.20.6.2.3 van titel II van het Vlarem geldt een slagschaduwnorm van maximum 8 uur effectieve slagschaduw per jaar en maximum 30 minuten effectieve slagschaduw per dag voor elk relevant slagschaduwgevoelig object.

In de aanvraag zit een slagschaduwstudie (PR107482 — 13 februari 2014) vervat, opgesteld door een erkend deskundige. Slagschaduw wordt gesimuleerd voor de 4 dezelfde windturbintypes als opgenomen in de geluidsstudie. Er worden 7 representatieve receptoren onderzocht en volgende resultaten worden bekomen:

- W1: 9:26 tot 13:07 slagschaduwuren per jaar;*
- W2: 10:41 tot 17:21 slagschaduwuren per jaar;*
- W3: 24:55 tot 38:14 slagschaduwuren per jaar;*
- W4: 3:26 tot 5:46 slagschaduwuren per jaar;*
- W5: 6:28 tot 9:56 slagschaduwuren per jaar;*
- W6: 13:04 tot 18:56 slagschaduwuren per jaar;*
- W7: 12:16 tot 18:17 slagschaduwuren per jaar.*

Dit betekent dat voor receptor W4, gelegen op 434m van WT03, voldaan wordt aan de jaarlijkse norm bij alle type windturbines; dat voor receptor W5, gelegen op 474m van WT01, er ook geen overschrijding is voor het windturbintype Enercon E70, echter voor de andere types wel, dat voor de andere 5 receptoren er niet voldaan wordt aan de norm van 8 uur per jaar, dat in de aanvraag preventieve maatregelen worden voorgesteld om de hinder te beperken, dat indien deze maatregelen worden toegepast er bijgevolg aan de sectorale Vlarem norm kan voldaan worden, dat conform de sectorale voorwaarden van titel II van het Vlarem de windturbines dienen uitgerust te zijn met een automatische stilstandmodule die ervoor zal zorgen dat de norm van 8 uur slagschaduw per woning niet wordt overschreden, dat het nemen van deze milderende maatregelen noodzakelijk zijn om de hinder van het project tot een aanvaardbaar niveau te beperken, dat mits het nemen van milderende maatregelen er aan de norm voldaan kan worden en zo de slagschaduw tot een aanvaardbaar niveau gereduceerd kan worden.

Bij de aanvraag werd een veiligheidsstudie gevoegd uitgevoerd door een erkend VR-deskundige (februari 2014 – 13.0505) waarin de effectafstanden en de risicoafstanden werden bepaald volgens het beoordelingskader 'Studie Windturbines en Veiligheid' van januari 2007, de veiligheidsstudie werd uitgevoerd conform het beoordelingskader zoals opgelegd in titel II van het Vlarem en volgende risicoafstanden werden bepaald::

- De 10-5 contour is gelegen op maximaal 46m;*
- De 10-6 contour is gelegen op maximaal 190m;*
- De 10-7 contour is gelegen op maximaal 190m.*

In de veiligheidsstudie wordt geen enkele risicoafstand overschreden en dit voor elk type turbine. De studie stelt bijgevolg dat op basis van de risicoafstanden er geen onaanvaardbare risico's verwacht worden, deze conclusie genomen door de erkende VR-deskundige kan onderschreven worden.

Conform Vlarem dienen alle windturbines geconstrueerd te worden volgens de veiligheidsaspecten van de norm IEC61400 of gelijkwaardig en moeten de nodige certificaten voorzien zijn. Alle windturbines dienen voorzien te worden van:

- Een ijsdetectiesysteem dat de turbine automatisch stillegt bij ijsvorming;
- Een bliksembeveiligingssysteem;
- Een redundant remsysteem;
- Een online controlesysteem, waarbij onregelmatigheden onmiddellijk worden gedetecteerd en doorgegeven aan een turbine eigen controle-eenheid.

Uit hetgeen voorafgaat blijkt dat voldaan kan worden aan de Vlare-normen en dit onafhankelijk van het type windturbine waarbij kan besloten worden dat de hinderaspecten (geluid en slagschaduw) en de mogelijke impact op gezondheid en veiligheid aanvaardbaar zijn in het kader van de toetsing aan de goede ruimtelijke ordening.

Ook de impact op 'de landbouw is te verwaarlozen (zie ook het voorwaardelijk gunstig advies van de Afdeling Duurzame Landbouw).

Inzake mogelijke elementen waarmee gebundeld kan worden, vermeldt de omzendbrief markant in het landschap voorkomende infrastructuur zoals wegen. Hier wordt het advies van Onroerend erfgoed niet gevolgd waar gesteld wordt dat de A19 niet markant in het landschap aanwezig is. De A19 bestaat immers uit een rijweg met 2x2 rijstroken met aan beide zijden een pechstrook en in het midden een brede middenberm. De autosnelweg laat wel degelijk een markante indruk in het landschap na. Het is wel correct dat de impact van de autosnelweg op zijn omgeving op sommige plaatsen duidelijker is dan op andere en dat de invloedsfeer van de autosnelweg dus variabel is en afhankelijk van de mate waarop de snelweg een stempel op zijn omgeving drukt. In die zin is het belangrijk om in de afweging van de ruimtelijke aanvaardbaarheid de afstand tot de autosnelweg mee in beschouwing te nemen, waarbij het hier wenselijk is windturbines enkel zo dicht mogelijk aansluitend op de lijninfrastructuur toe te laten.

De drie windturbines zijn zo dicht mogelijk bij de snelweg gepositioneerd. De rotordiameter bedraagt max 92,5 m. Rekening houdende met een minimumafstand van 10 m t.o.v. de autosnelweg, kunnen de windturbines niet veel dichter gebouwd worden. Door directe aansluiting op de A19, wordt de ruimte rondom maximaal gevrijwaard en wordt de bestaande infrastructuur sterk benadrukt. Op deze manier wordt de schoonheidswaarde van het landschap niet geschaad.

Daarnaast kan worden benadrukt dat visuele hinder en perceptie een subjectief gegeven is. Attractieve landschappen (open landschappen zonder verstoring) worden minder attractief door de aanwezigheid van windturbines en wat minder attractieve landschappen (reeds verstoring aanwezig door infrastructuur) kunnen juist attractiever worden door de inplanting van de windturbines. Huidig landschap heeft een zekere vorm van attractiviteit, doch kan niet beschouwd worden als een onverstord gebied mede door de ligging van de A19, de bundeling met de hoogspanningsleiding die een over een bepaalde afstand min of meer parallel loopt met de A19 en daardoor markanter aanwezig, een aantal grote bedrijven zoals Fleur NV t h v op- en afrittencomplex Beselare met andere woorden is er reeds verstoring aanwezig. Er kan aanvullend gewezen worden op volgende elementen:

- *de inplanting op de rand van de A19 voorzien waardoor de ruimte rondom maximaal wordt gevrijwaard;*
- *de geometrische opstelling met vier specifieke kenmerken, zijnde de gelijke afstand tussen de turbines, de eenduidige afstand tot de A19, het identieke grondpeil van alle turbines en het gegeven dat de turbines van het 'trage' type zijn;*

- de omgeving die niet gekenmerkt wordt door bepaalde zichten noch dat waardevol onroerend erfgoed in de nabijheid van het projectgebied is gelegen;

Die zorgen ervoor dat de schoonheidswaarde van het landschap niet wordt geschaad door dit project van drie windturbines wel integendeel, de landschapsbeleving kan upgraden door deze nieuwe elementen van groene energieproductie.

Het landschap wordt hier gekenmerkt door akkers en weiden met hoogstammige bomenrijen en kleine bosjes. Het landschap is er licht heuvelachtig. Het landschap wordt dus niet gekenmerkt door weidse zichten. De impact is dus kleiner dan in een open polderlandschap. Bovendien ligt het project niet in de meest waardevolle landschappen van Vlaanderen. Er zijn geen ankerplaatsen of relictzones gelegen, noch beschermde landschappen. Verderop langs de A19 (ten noorden van Beselare) is wel een ankerplaats aangeduid, wat het daar minder geschikt maakt voor de inplanting van windturbines. Ter hoogte van de projectlocatie is de A19 de grens van het landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Ten zuiden van de A19 is agrarisch gebied gelegen zonder de overdruk "landschappelijk waardevol".

De drie windturbines zijn zo dicht mogelijk bij de snelweg gepositioneerd. De rotordiameter bedraagt max 92,5 m. Rekening houdende met een minimumafstand van 10 m t.o.v. de autosnelweg, kunnen de windturbines niet veel dichter gebouwd worden. Door directe aansluiting op de A19, wordt de ruimte rondom maximaal gevrijwaard en wordt de bestaande infrastructuur sterk benadrukt. Op deze manier wordt de schoonheidswaarde van het landschap niet geschaad.

De voorziene windturbines zijn langzaam draaiende driewrekers met een ashoogte van max 113 m en een rotordiameter van max 92,5m en een tiphoogte van max 150 m. Drie bladen belasten de mast gelijkmatiger dan twee bladen en ogen rustgevender. Om de effecten van de ingreep op het landschap op voorhand in beeld te brengen, werden er visualisaties gemaakt door het studiebureau 3E die in het aanvraagdossier werden bijgevoegd. Uit deze visualisaties valt af te leiden dat niet enkel de autosnelweg, maar ook de hoogspanningslijn reeds een grote impact heeft op het landschap en van een grote afstand waarneembaar is.

De voorziene windturbines zijn, zoals op iedere andere locatie in Vlaanderen, door hun hoogte van een andere orde dan de bestaande landschapselementen. Ze overstijgen deze. Het is dan ook de bedoeling om ze ergens te laten bij aansluiten en om ze ergens mee te kunnen associëren. De voorziene windturbines worden geassocieerd met de A19 snelweg. De afstand tot de A19 is heel klein gehouden voor elke windturbine (60m), dergelijke afstanden worden in elk geval ervaren als een bundeling met de weg. Daardoor wordt het dynamisch karakter van deze autosnelweg aangevuld met een zicht op een onderdeel van de hedendaagse groene energieproductie, zoals reeds te vinden langs meerdere wegen in Vlaanderen.

De bundeling met de A19 is doorslaggevend, het bundelingsprincipe toetst echter niet af of door de inplanting van windturbines een wijziging in het landschap wordt aangebracht - wat effectief het geval is door hun hoogte, echter gaat het bundelingsprincipe ervan uit dat door de dichte aansluiting bij een lijninfrastructuur - wat hier het geval is - de windturbines precies markeringen betekenen voor deze lijninfrastructuur. De Omzendbrief geeft immers aan dat er moet gestreefd worden naar een ruimtelijke concentratie van windturbines in de nabijheid van markant in het landschap voorkomende structuren zoals wegen. Deze A19 is een autosnelweg die een belangrijke verbinding is in de provincie

West-Vlaanderen, die het zuiden van West-Vlaanderen verbindt met het noordelijk gedeelte.

Vanuit ruimtelijk oogpunt is de impact van voorliggende aanvraag niet veel verschillend als de windturbines 100-tal meter ten zuiden zouden worden geplaatst aan de andere zijde van de A19 in agrarisch gebied dat niet als landschappelijk waardevol is aangeduid, dit gezien de windturbines zelf een hoogte van 150 m hebben. De gekozen inplantingsplaats, vlak op de rand, schaadt bijgevolg op zich de intactheid van het landschappelijk waardevol gebied niet.

De vormgeving van de cluster windturbines speelt een belangrijke rol in de mate van attractiviteit. Een sterk geometrische opstelling is hier aangewezen. Daaraan voldoet de aanvraag:

- De turbines staan onderling op gelijke afstand (253 m)*
- De turbines staan t.o.v. de snelweg op gelijke afstand (ca 60 m)*
- De maaiveldniveaus zijn voor de drie windturbines identiek*
- De turbines zijn van een traag draaiend type. Een laag toerental wordt als statiger en minder storend ervaren dan een hoog toerental.*

Het project zal dus ervaren worden als een kwalitatief geheel.

Door deze maximale bundeling, de geometrische opstelling én door de zo dicht mogelijke aansluiting bij de aanwezige lijninfrastructuren, wordt de nog resterende open ruimte maximaal gevrijwaard. De voorziene turbines versterken enkel de impact die deze markante (lijn)infrastructuren reeds in het landschap hebben.

Overwegende dat vanuit het principe van duurzaam ruimtegebruik een locatie voor de oprichting van windturbines op grote schaal het best wordt geoptimaliseerd in functie van de energieproductie. Overwegende dat de energieproductie wordt geëvalueerd per windturbine in het licht van een optimale invulling van het gebied.

Overwegende dat de aanvrager tegemoetkomt aan dit principe van energetische optimalisatie door de inplanting van windturbines te voorzien in een opstelling loodrecht op de hoofdwindrichting zijnde zuidwestenwind en dat daardoor een maximale windvang wordt gegarandeerd.

Overwegende dat de windturbines zich tevens bevinden in de provincie West-Vlaanderen, dat windtechnisch dit een zeer goede locatie is voor de inplanting van windturbines waar optimaal van gebruik dient te worden gemaakt.

Overwegende dat een agrarisch gebied wordt beoordeeld in functie van de aan- of afwezigheid van bebouwing, laag- of hoog dynamische infrastructuur en landschapselementen die in het oog vallen, dat dit betekent dat wat niemand opmerkt in een agrarisch gebied onopvallend is, echter dat gebouwen, autowegen, bomenrijen, weilanden, kleine landschapselementen, ... opvallende elementen zijn, dat sommige elementen meer of minder opvallen.

Overwegende dat volgende positieve elementen de ruimtelijke kwaliteit van het gebied op vandaag vormen en dus als referentiekader dienen voor de beoordeling van de verenigbaarheid van de windturbines met de goede ruimtelijke ordening en bijgevolg het bepalen van de schoonheidswaarde van een gebied en het niet in het gedrang brengen

ervan door een inplanting met windturbines de hoogstammige bomenrijen en kleine bosjes omwille van hun ecologische verbindingsfunctie (natuur), de weiden en akkers omwille van hun rustgevendende functie (teelten), de A19 als verbindende functie (verkeer, transport), de intensieve landbouwbedrijven omwille van hun voedselproductie (bedrijven), de woonlinten omwille van hun verblijfsfunctie (woningen). Dat deze positieve elementen in dit gebied in het oog vallen en derhalve opvallend zijn - immers wat niemand opmerkt is onopvallend - dat deze positieve elementen de ruimtelijke en visuele kwaliteit van het landschap bepalen en aldus de schoonheidswaarde van dit landschap. Dat er bijgevolg reeds een verdelingstoestand bestaat voor de diverse functies en hierdoor ook mogelijkheid bestaat tot ontwikkelingsmogelijkheden voor een nieuwe functie met name de productie van duurzame energie. Dat nieuwe elementen zoals windturbines in dit multifunctioneel gebied eveneens positieve ervaringen kunnen zijn in de mate dat de nieuwe elementen minstens een positieve gebruikswaarde hebben en de huidige positieve ervaringen niet teniet doen of ongedaan maken.

Overwegende dat de aanknoping van de windturbines met al de elementen die reeds bijgedragen hebben tot het multifunctioneel gebied zoals het op vandaag bestaat, een voorwaarde is om de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening te kunnen beoordelen en verdergaand de beoordeling of de schoonheidswaarde van het landschap hierdoor al dan niet in het gedrang wordt gebracht, dat door de gelijke afstanden die de windturbines aanhouden ten opzichte van de A19, door de gelijke tussenafstanden, hun gelijke vorm en afmetingen, type en kleur, door de traag draaiende wieken, de windturbines een geordend geheel vormen in aansluiting bij de belangrijke weginfrastructuur. Dat voor betreffend project werd gekozen voor het traag draaiende type, dat een laag toerental immers als statiger en minder storend wordt ervaren dan een hoog toerental, dat de standaardkleur van de windturbines lichtgrijs is.

Dat in het aanvraagdossier diverse type turbines worden aangevraagd. Dat, gelet het landschappelijk waardevol karakter van dit gebied de ruimtelijke impact van de verschillende types werd beoordeeld. Dat dit is gebeurd onder andere aan de hand van visualisaties die werden aangeleverd door de aanvrager. Dat deze zijn bijgevoegd bij deze beslissing. Dat er verschillen waar te nemen zijn in ashoogte en rotordiameter, maar ook dat deze verschillen verwaarloosbaar zijn voor de type turbines E82, V90 en MM92, dat het type turbine E70 een iets afwijkender profiel heeft doordat de wieken van dit type korter zijn. Dat daardoor de wieken ook sneller zullen draaien blijkt uit de veiligheidsstudie waar het toerental in opgenomen is. Dat de "absolute" verschillen op vlak van tiphoogte, lengte van de wieken en ashoogte respectievelijk 4m, 5m en 8m zijn. Dat deze verschillen voor dergelijke constructies echter verwaarloosbaar zijn en dat dit verschil in tiphoogte en ashoogte zich pas zal voordoen op een hoogte van 100m gemeten vanaf de begane grond. Dat het type E70 echter grotere afwijkingen vertoont tov de andere type turbines waardoor dit type turbine uitgesloten wordt van vergunning. Dat het opleggen van dimensies als maximale afmetingen logisch is in het licht van de vrijstelling van vergunningsplicht. Hierbij kan verwezen worden naar art 11.5, 2° van het vrijstellingsbesluit (BVR van 16 juli 2010), dat toelaat om binnen deze afmetingen eventueel te kiezen voor een andere windturbine die even hoog is of lager, en met wieken die even lang zijn of korter, en die er kennelijk hetzelfde uitziet als de vergunde windturbine. Dat de drie type turbines zijnde de E82, de V90 en de MM92 turbines zijn die als positieve elementen in dit landschappelijk waardevol gebied zullen ervaren worden gezien de langzaam draaiende wieken die met hun drie wieken rustgevend ogen. Daarbij komt de dichte aansluiting bij de markante lijninfrastructuur A19 en de hoogspanningsleiding, beide elementen zoals weergegeven in de Omzendbrief waarbij windenergie projecten kunnen bij aangesloten worden. De dichte aansluiting bij deze

elementen kenmerkt dit dossier en zorgt voor een kwalitatief ruimtelijk project dat de schoonheidswaarde van het landschappelijk waardevol agrarisch gebied niet zal schaden.

Dat de inplanting verder ook rekening houdt met de vereisten van efficiënt bodemgebruik en dat de verstoring van de uitbatingsmogelijkheden van de landbouwbedrijven minimaal wordt gehouden, gelet op de beperkte grondoppervlakte van de windturbines en hun gebundelde inplanting met de A19.

Dat uit dit alles kan besloten worden dat een samenhangend geheel wordt gevormd met opname van de functie 'energieopwekking' binnen het multifunctioneel gebied wat toelaat op gefundeerde wijze te besluiten tot de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening en het niet schaden van de schoonheidswaarde die het landschap op vandaag bezit.

Overwegende dat het multifunctioneel en ruimtelijk kwalitatief gebied op een deskundige manier door de aanvrager werd onderzocht naar de wijze van inplanting van de windturbines en dat dit uitgebreid in de lokalisatienota werd besproken, dat de windturbines daarom op één lijn werden opgesteld zo dicht mogelijk aansluitend bij de markante weginfrastructuur, dat door deze wijze van inplanting van de nieuwe windturbines - op één lijn en samenhangend met de A19 - een rustig beeld wordt gerealiseerd.

De conclusie van deze impactanalyse is dat voor de windturbine types E82, V90 en MM92 het om een ruimtelijk kwalitatief project gaat die geen negatieve impact op dit multifunctionele gebied teweegbrengt immers het landschap op zich met zijn bestaande positieve elementen die kenmerkend en opvallend zijn voor dit gebied, de dichte aansluiting van de windturbines aan de A19 - als nieuw positief element voor de energietransitie - én de gelijke afstanden die worden aangehouden onderling en tot de lijninfrastructuur, zorgen ervoor dat dit een ruimtelijk kwalitatief project is, zonder aantasting van de schoonheidswaarde van het landschap. De windturbines die traagdraaiende driewiekers zijn, integreren zich in het bestaande landschap en zijn dus verenigbaar met de actuele landschappelijke kwaliteiten en schenden de ruimtelijke ordening niet.

De conclusie van dit alles is dat het om een ruimtelijk kwalitatief project gaat, waarbij kan gesteld worden dat het de schoonheidswaarde van het landschap niet aantast: immers het landschap op zich (geen wijde zichten, golvend landschap), de dichte aansluiting van de windturbines aan de snelweg én de geometrische opstelling zorgen ervoor dat dit een ruimtelijk kwalitatief project is. Er wordt ook geconstateerd dat het landschap reeds een zekere vorm van attractiviteit vertoont waarbij het project van windturbines een positieve bijdrage kan leveren aan de belevingswaarde van dit landschap door de positieve connotatie van windturbines in het kader van groene energie en duurzaamheid.

Bijgevolg kan gesteld dat de aanvraag stedenbouwkundig aanvaardbaar is en kan de vergunning worden verleend.

ALGEMENE CONCLUSIE

Uit bovenstaande motivering blijkt dat de aanvraag in overeenstemming is (of kan gebracht worden mits het opleggen van de nodige voorwaarden) met de wettelijke bepalingen, alsook met de goede plaatselijke ordening en zijn onmiddellijke omgeving

De gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar geeft de vergunning af aan de aanvrager, die ertoe verplicht is

...

2° de volgende voorwaarden na te leven:

- De stedenbouwkundige vergunning mag niet deels uitgevoerd worden, d.w.z. ofwel worden alle drie de turbines gebouwd ofwel geen enkele. De windturbines dienen alle drie van hetzelfde type te zijn en met maximale afmetingen van 150m tiphoogte, 108m ashoogte, 92,5m rotordiameter.*
- Type Enercon E70 wordt uitgesloten van vergunning.*
- Het maximaal brongeluid wordt beperkt tot 104,5dB(A)*
- De sectorale geluids- en slagschaduwnormen uit Vlarem II dienen te allen tijde gerespecteerd te worden, desnoods door toepassing van een reducerende modus of door het stilleggen van de windturbines*
- Alle preventieve en technische maatregelen moeten genomen worden zodat eventuele slagschaduw- en geluidshinder onder de vigerende normen blijft.*
- Er mag op de windturbine(masten) en de middenspanningscabines geen reclame worden aangebracht (met uitzondering van een bescheiden aanduiding van de naam of het logo van de firma).*
- Indien de windturbines niet meer operationeel zijn, dienen deze ontmanteld te worden en dienen de locaties in oorspronkelijke staat hersteld (ook wegname platforms en toegangswegen)*
- De maximale tiphoogte van 150 m boven het natuurlijk grondniveau mag niet overschreden worden.*
- Er dient een dag- en nachtbebakening voorzien te worden volgens categorie C (zie punt 7.3.2 van CIR-GDF03; <http://www.mobiliteit.belgium.nl/luchtvaart/circulaires/gdf>), waarbij echter de eventuele daglichten overdag steeds ingeschakeld moeten zijn en de nachtlampen 's nachts eveneens steeds ingeschakeld moeten zijn (cfr 7.3.1)*
- Indien kranen of andere hulpmiddelen gebruikt worden, dient een dag- en nachtbebakening voorzien te worden in overeenstemming met de circulaire GDF-03 (hfst 6 + app 2) om de vliegveiligheid te garanderen tijdens de werkzaamheden.*
- Ten minste 60 dagen voor de aanvang van de werkzaamheden dienen onderstaande instanties schriftelijk op de hoogte gebracht te worden van de begindatum van de werkzaamheden, het effectief oprichten van de constructies, het einde van de werken en de eventuele ontmanteling van de constructies met vermelding van de juiste posities in Lambertcoördinaten en de totale hoogte van de obstakels. Bovendien wordt er gevraagd aan de verantwoordelijke voor het project, tijdig de relevante informatie (plaatsen van kranen) via fax op te sturen aan COMOPSAIR Airspace Control Ops naar ... en MDC naar ...*

...

- *De windenergie-installaties dienen voorzien te worden van een automatisch waarschuwingssysteem, dat bij defecten (defecte lamp, stroomonderbreking,) een centrale waarschuwt. Defecten dienen onverwijld gemeld te worden aan het "Military Detachment for Coordination" ... De bebakeningsverlichting moet binnen de 48 uren hersteld en opnieuw correct functioneren. In geval van erge panne, zal dagelijks een omstandig verslag aan de bovenvermelde dienst worden overgemaakt.*
- *Voor de nieuwe verharde oppervlakte van 1.360 m² per windturbine (excl. Toegangswegen) moet per turbine een effectief bufferend volume (totale nuttige buffer) met vertraagde afvoer gebouwd worden van 56 m³ met een maximum afvoerdebiet naar het oppervlaktewater-net van 10 L/sec/ha aangesloten oppervlakte. Deze buffer dient per site uitgebreid te worden in functie van de omvang van de totale verharde oppervlakte aan toegangsweg per site.*
- *De voorwaarden van vertraagde afvoer moeten gevolgd worden (overloop in buizen met diameter 100 mm).*
- *Op de plaats waar de kabel de waterloop kruist, is voldoende bodem- en oeverversterking gewenst. Het type van versterking dient te worden besproken met de Provinciale Dienst voor Waterlopen.*
- *De kruising van de kabel met de waterloop gebeurt via een gestuurde boring. De nodige merkpalen worden voorzien.*
- *Conform het advies van de Provinciale dienst waterlopen wordt het bijkomend bufferend vermogen gerealiseerd in de vorm van een langsgracht waarvan het effectief bufferend vermogen en de vertraagde afvoer voldoet aan hetgeen opgenomen in het advies van de Provinciale Dienst Waterlopen. De langsgracht situeert zich parallel met de toegangsweg tussen WTO1 en WT02Ik verwijs hiervoor naar het plan in bijlage.*
- *Er mogen geen innamen of dwarsingen gebeuren binnen het beekprofiel van de voornoemde waterloop.*
- *De betrokken landbouwpercelen dienen te allen tijde bereikbaar te blijven voor de landbouwers. Het advies van de Provinciale Dienst Waterlopen voorziet eveneens in de machtiging tot kruisen van de Reutelbeek (zie bijlage).*

...

Dit is de bestreden beslissing.

IV. ONTVANKELIJKHEID VAN DE TUSSENKOMST

Uit het dossier blijkt dat het verzoek tot tussenkomst tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

A. Ontvankelijkheid wat betreft de tijdigheid van het beroep

Uit het dossier blijkt dat de vordering tijdig is ingesteld. Er worden daarover geen excepties opgeworpen.

B. Ontvankelijkheid wat betreft het belang van de verzoekende partijen

Standpunt van de partijen

1.

De eerste en tweede verzoekende partij zetten uiteen dat het voorgenomen project zich situeert onmiddellijk ter hoogte van de grens met de gemeente Wervik, in de onmiddellijke omgeving van het grondgebied van de gemeente Zonnebeke. Zoals ook aangegeven op het liggingsplan, paalt de bouwplaats ten noorden en ten westen onmiddellijk aan het grondgebied van de eerste verzoekende partij. Zij leggen uit dat net omdat de inrichting grenst aan de gemeente er op 25 maart 2014 advies werd gevraagd, en dat advies negatief was.

Verder lichten de eerste en de tweede verzoekende partij toe dat de inplantingsplaats zich situeert in een zeldzaam licht golvend en open agrarisch landschap dat slechts wordt onderbroken door enkele zeldzame woningen en hoeven. Het waardevol karakter van het gebied is planmatig verankerd in de bestemming als landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Het spreekt volgens de verzoekende partijen voor zich dat de turbines wegens hun omvang en grootte een belangrijke impact hebben voor de gemeente Zonnebeke zelf. De turbines brengen de schoonheid van het landschap dat de gemeente wenst te bewaren in het gedrang. De inplanting van de windturbines doorkruist bijgevolg het ruimtelijke ordeningsbeleid van de gemeente. Daarbij aansluitend laten zij gelden dat grote windturbines steeds een impact hebben op de gezondheid van burgers en hun veiligheid in het algemeen, dat slagschaduw of wiekbreuk een oorzaak kan zijn van ongevallen die de verzoekende partijen kunnen treffen of zware verkeersongevallen op de A19 kunnen veroorzaken en dat er heel wat slagschaduw- en geluidsproblemen zijn.

De verzoekende partijen wijzen op de rechtspraak van de Raad van State waaruit volgt dat een gemeente een belang heeft bij het aanvechten van een milieuvergunning op het grondgebied van een aanpalende gemeente. Verwijzend naar artikel 2 Gemeentedecreet stellen de eerste en de tweede verzoekende partij dat zij wel degelijk belang hebben om op te komen tegen beslissingen die hun beleidsopdracht raken. Zij besluiten dat de aangevraagde windturbines ernstig wegen op hun beleid zodat zij ernstige hinder en nadelen kunnen ondervinden door de bestreden beslissing.

De derde tot en met de zesde verzoekende partij verduidelijken dat zij allen eigenaars of bewoners zijn van woningen die in de invloedssfeer van het vergunde park gelegen zijn of er wonen en werken. De zesde verzoekende partij is eigenares van een woning op een geschatte afstand van 374 m van WT1 en meent dat de verhuurbaarheid van de eigendom wordt benadeeld. De derde verzoekende partij geeft aan op ongeveer 870 m en onmiddellijk in het gezichtsveld van WT1 te wonen. De vierde verzoekende partij woont op 258 m van WT1 en de vijfde verzoekende partij op ongeveer 500 m van WT1 en WT3. Zij menen bijgevolg allen dagdagelijkse hinder te zullen ondervinden door de bewegende windmolens.

2.

De tussenkomende partij werpt op dat de uiteenzetting van het belang enkel lijkt uit te gaan van de tweede verzoekende partij, de gemeente Zonnebeke, zodat het belang van de eerste verzoekende partij, de stad Wervik, niet aannemelijk wordt gemaakt. Verder betwist zij het belang van de tweede verzoekende partij aangezien de windturbines niet worden opgericht op het grondgebied van de gemeente Zonnebeke. Het is volgens haar dan ook allesbehalve evident om aan te nemen dat het ruimtelijke ordeningsbeleid van de tweede verzoekende partij wordt doorkruist. De verwijzing naar het arrest van de Raad van State acht de tussenkomende partij niet relevant.

Er kan volgens de tussenkomende partij niet zomaar worden aangenomen dat de windturbines het landschap van de gemeente Zonnebeke vervuilen. Zij wijst er daarbij op dat de turbines worden gebundeld met de A19 en de hoogspanningslijn die al een belangrijke impact hebben op het landschap. Evenmin maakt de tweede verzoekende partij aannemelijk dat haar inwoners hinder zullen ondervinden. Het voorbijrijdende verkeer op de A19 zal het brongeluid van de windturbines overstemmen en bij overschrijding van de slagschaduwnorm worden te turbines stilgelegd door een stilstandmodule. Uit de veiligheidsstudie blijkt dat er zich geen onaanvaardbare veiligheidsrisico's zullen voordoen.

Wat de overige verzoekende partijen betreft werpt de tussenkomende partij op dat zij volledig nalaten concreet aannemelijk te maken dat zij hinder en nadelen kunnen ondervinden door de bestreden beslissing. Zo toont de zesde verzoekende partij de impact van de windturbine op de verhuurbaarheid van haar woning niet aan en geeft zij aan slechts eigenaar te zijn van de woning in kwestie maar daar zelf niet te wonen. Zich steunend de rechtspraak van de Raad meent de tussenkomende partij dat dat niet voldoende is om een belang bij de huidige procedure te verschaffen.

Aangaande de derde, vierde en vijfde verzoekende partij werpt de tussenkomende partij op dat het loutere nabuurschap niet voldoende is om een belang bij het beroep te staven. De verzoekende partijen wonen op een ruime afstand van de windturbines zodat hinder en nadelen niet zonder meer aangenomen kunnen worden. Bovendien geven de verzoekende partijen niet aan dat zij visuele hinder zullen ondervinden en hoe hun woningen zich oriënteren ten aanzien van de turbines en vanuit welke vertrekken de verzoekende partijen een zicht zouden hebben op de turbines. Wat de beweerde geluidshinder betreft stelt de tussenkomende partij dat dit een aspect is van de exploitatie van de windturbines en niet de bouw ervan. Daarbij aansluitend merkt zij op dat de turbines naast de A19 worden opgericht en het voorbijrijdende verkeer het geluid van de windturbines zal overstemmen. Verwijzend naar de relevante overwegingen in de bestreden beslissing besluit de tussenkomende partij dat de derde tot en met de zesde verzoekende partij de hinder onvoldoende uiteenzetten.

3.

De verzoekende partijen antwoorden dat in het verzoekschrift duidelijk werd gewezen dat de stad Wervik net als de gemeente Zonnebeke ijvert voor het behoud van het ongeschonden landschap. Het windturbineproject breekt met dat landschap en zal bijgevolg het doel van de verzoekende partijen schaden. De verzoekende partijen merken op dat de tussenkomende partij niet betwist dat de windturbines een impact zullen hebben op het landschap, maar die enkel minimaliseert door de bundeling met bestaande lijninfrastructuur. Die argumentatie volstaat niet om het belang bij het beroep te onzeggen. Dat de windturbines niet gelegen zijn op het grondgebied van de gemeente Zonnebeke is daarbij niet relevant aangezien geen enkele decretale regel de vorderingsmogelijkheid van een gemeente beperkt tot die gevallen waarbij projecten op haar grondgebied worden opgericht.

De tweede verzoekende partij verwijst nog naar de uiteenzetting van de middelen waarin wordt uiteengezet waarom het project schade zou kunnen veroorzaken en waarom de verwerende partij die aspecten niet juist heeft beoordeeld.

De overige verzoekende partijen leggen uit zij zich niet louter op nabuurschap beroepen, maar zij integendeel in het verzoekschrift hebben aangegeven dat zij dagdagelijks met onaanvaardbare hinderaspecten geconfronteerd zullen worden.

4.

De tussenkomenende partij stelt in de laatste schriftelijke uiteenzetting dat de eerste verzoekende partij niet concreet wijst op haar ruimtelijk beleid. Verder merkt zij op dat de verwijzing van de tweede verzoekende partij naar het arrest nr. RvVb/A/1516/1305 niet dienstig is. Uit dat arrest blijkt integendeel dat een gemeente als verzoekende partij concreet aannemelijk moet maken dat de bestreden beslissing indruist tegen haar beleid. Zij maakt volgens de tussenkomenende partij niet aannemelijk dat het project het landschap zal vervuilen en hinder zal veroorzaken voor de inwoners. Voor het overige voegt zij niets wezenlijks meer toe.

Beoordeling door de Raad

1.

In overeenstemming met artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO is het vereist dat de verzoekende partij, om als belanghebbende beroep te kunnen instellen, aannemelijk maakt dat zij rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen door de bestreden beslissing kan ondervinden.

Die bepaling mag niet formalistisch of restrictief worden toegepast. Het volstaat om redelijkerwijze aannemelijk te maken dat er een risico op het ondergaan van de aangevoerde hinder of nadelen van de bestreden vergunning bestaat.

Ter beoordeling van het bestaan van het rechtens vereiste belang kan er met de gegevens uit het volledige verzoekschrift rekening worden gehouden.

Een gemeente beschikt over het door artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO vereiste belang wanneer zij tegen een vergunningsbeslissing opkomt ter verdediging van haar stedenbouwkundig of planologisch beleid.

2.

De eerste en tweede verzoekende partij betogen onder meer dat zij tegen de bestreden vergunning opkomen ter vrijwaring van het open landschap en dat het hun opdracht is om te waken over de schoonheid van het landschap. De impact van het vergunde project op het open landschap en de veiligheid van hun burgers achten de eerste en de tweede verzoekende partij te sterk. De tweede verzoekende partij verwijst daarbij naar het negatieve advies van haar college van burgemeester en schepenen van 28 april 2014. Daarmee overtuigen de eerste en de tweede verzoekende partij van hun persoonlijk belang om zich in rechte tegen de bestreden vergunning te verzetten.

Dat het windturbineproject zich niet op het grondgebied van de tweede verzoekende partij bevindt doet daar geen afbreuk aan. Zoals de verzoekende partijen terecht opmerken blijkt uit het liggingsplan dat bij de aanvraag werd gevoegd dat de bestreden windturbines zich situeren op het grondgebied van de stad Wervik, vlak nabij de gemeentegrens van Zonnebeke en dit in het grensoverschrijdende landschappelijk waardevol agrarisch gebied. De tweede verzoekende partij heeft als gemeente dan ook belang bij een vernietigingsberoep tegen de stedenbouwkundige

vergunning voor een windturbinepark op de grens van het grondgebied van een aangrenzende gemeente.

De eerste en de tweede verzoekende partij hebben bijgevolg een belang bij het vernietigingsberoep.

3.

De derde tot en met de zesde verzoekende partijen stellen in een apart onderdeel over hun belang dat zij in de invloedssfeer van de turbines wonen en er dagdagelijks hinder van zullen ondervinden. De derde verzoekende partij geeft aan op ongeveer 870 m en onmiddellijk in het gezichtsveld van windturbine 1 te wonen. De vierde verzoekende partij stelt op 258 meter van de eerste windturbine te wonen en de vijfde verzoekende partij op ongeveer 500 meter van windturbine 2 en 3. De zesde verzoekende partij stelt dat de bestreden beslissing een ongunstige invloed zal hebben op de verhuurbaarheid van haar woning aangezien zij eigenaar is van een woning op 374 m van de eerste windturbine.

Bij de beoordeling van het bestaan van een belang kan de Raad rekening houden met de gegevens uit het hele verzoekschrift, met inbegrip van het deel waarin de wettigheidskritiek wordt geformuleerd.

De verzoekende partijen voegen stuk 5 bij het verzoekschrift waaruit de ligging van hun woonst/eigendom ten opzichte van de windturbines kan worden afgeleid. In het eerste en derde middel duiden de verzoekende partijen vrij algemeen geluidshinder als hinderaspect aan. Gelet op de maximale masthoogte van de windturbines van 113 m, rotordiameter van 92,5 m en een maximale tiphoogte van 150 meter, de afstand ten aanzien van de percelen van de tweede tot zesde verzoekende partijen en het relatieve open karakter van de omgeving besluit de Raad dat de derde, vierde en vijfde verzoekende partijen die kans op hinder voldoende aannemelijk maken. Ook een mogelijke vermindering in huuropbrengsten als gevolg van de uitvoering van de bestreden beslissing en de exploitatie van de windturbines wordt door de zesde verzoekende partij voldoende aannemelijk gemaakt.

De derde, de vierde, de vijfde en de zesde verzoekende partijen getuigen dan ook van het rechtens vereiste belang bij het vernietigingsberoep.

De exceptie wordt verworpen.

VI. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

In het eerste middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van artikel 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, b) en §2, lid 1 VCRO, van het zorgvuldigheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht en van *'het gezag van gewijsde van het arrest van uw Raad met nummer RvVb/A/1617/0155'*.

De verzoekende partijen lichten toe dat de verwerende partij de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening onderzoekt op grond van twee motieven. Ten eerste een toetsing van de aanvraag aan de omzendbrief RO/2014/2 *"afwegingskader en randvoorwaarden voor de*

oprichting van windturbines”. Ten tweede de milieutechnische voorwaarden in de Vlaremmregelgeving. De verzoekende partijen menen dat geen enkel van die motieven aantoont dat de verwerende partij het aanvraagdossier heeft onderzocht in het licht van de principes van de goede ruimtelijke ordening en de in de omgeving van het projectgebied bestaande toestand.

De omzendbrief RO/2014/2 bevat volgens de verzoekende partijen enkel algemene richtlijnen en randvoorwaarden en kan slechts aanzien worden als een beleidsmatig gewenste ontwikkeling. Dat betekent evenwel niet dat de verwerende partij de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening uitsluitend aan die omzendbrief kan toetsen. Zij moet het voorwerp van de aanvraag nog steeds concreet en zorgvuldig onderzoeken. Uit de bestreden beslissing volgt volgens de verzoekende partijen dat de impact van de windturbines op de woningen van de derde tot en met de zesde verzoekende partij nooit concreet werd onderzocht. Evenmin werden hun bezwaren concreet beantwoord.

Verder leggen de verzoekende partijen uit dat de overeenstemming van de aanvraag met de Vlaremmregelgeving niet aantoont dat de verwerende partij het aanvraagdossier zorgvuldig en concreet heeft onderzocht. Zij plaatsen daarbij drie opmerkingen. Ten eerste merken zij op dat de verwerende partij in de bestreden beslissing overweegt dat de Vlaremmregelgeving enkel kan worden nageleefd indien bijzondere exploitatievoorwaarden in acht worden genomen. De bestreden beslissing bevat geen enkele omschrijving van die voorwaarden, laat staan dat zij aan de vergunning worden gekoppeld. De overweging dat de aanvraag voldoet aan de goede ruimtelijke ordening omdat de Vlaremmreglementering wordt nageleefd kan bijgevolg de bestreden beslissing niet verantwoorden.

Ten tweede lichten de verzoekende partijen toe dat de Vlaremmregelgeving slechts minimumnormen voorschrijft en het naleven van die normen niet betekent dat het voorgenomen project geen overmatige hinder in de zin van artikel 4.3.1, §2 VCRO met zich brengt. Een concrete beoordeling is daarbij vereist, wat niet is gebeurd. Ten derde laten zij gelden dat de Vlaremmregelgeving niet werd onderworpen aan een milieueffectenrapportage in de zin van de plan-mer-richtlijn. Bijgevolg kan niet met zekerheid worden gesteld dat de sectorale geluidsnormen elke schadelijke hinder uitsluiten.

Uit het voorgaande volgt volgens de verzoekende partijen dat de verwerende partij opnieuw heeft nagelaten om het voorwerp van de aanvraag *in concreto* af te toetsen aan de principes van een goede ruimtelijke ordening.

2.

De verwerende partij antwoordt dat zij in de bestreden beslissing wel degelijk de aanvraag *in concreto* toetst aan de hand van de bezwaren en adviezen. Het is bij de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening toegelaten om de richtlijnen van de omzendbrief RO/2014/2 in acht te nemen. De verwerende partij zet puntsgewijs uiteen dat de bestreden beslissing een concrete beoordeling van de goede ruimtelijke ordening bevat. De bestreden beslissing gaat in op de geluidshinder waarbij het brongeluid van elk type vanuit negen evaluatiepunten werd onderzocht. Er wordt verduidelijkt waarom er enkel maxima voor de tiphoogte, ashoogte, rotordiameter en vermogen worden opgelegd. Als vergunningsvoorwaarde wordt opgelegd dat het brongeluid van de gekozen windturbine beperkt moet zijn tot 104,5 dBA.

De verwerende partij wijst er verder op dat zij concreet is ingegaan op de slagschaduwhinder en de veiligheidsstudie. Het advies van het agentschap Onroerend Erfgoed wordt gemotiveerd weerlegd en de bestreden beslissing bevat een zeer uitgebreide motivering over de verenigbaarheid van de aanvraag met de goede ruimtelijke ordening. Uit al het voorgaande is

volgens de verwerende partij duidelijk dat de bestreden beslissing de impact van de windturbines op de woningen van de derde tot zesde verzoekende partij heeft beoordeeld.

Tot slot legt zij uit dat zij een stedenbouwkundige vergunning heeft verleend en geen milieuvergunning. De Vlarem-regelgeving werd in de bestreden beslissing enkel betrokken om *in concreto* na te gaan of de windturbines uitgebaat kunnen worden zonder overmatige hinder.

3.

De tussenkomende partij stelt dat de verwerende partij de omzendbrief RO/2014/02 terecht heeft gebruikt als toetsingskader en daarbij een concrete beoordeling heeft gemaakt van de goede ruimtelijke ordening. Van een louter formalistische toetsing aan de omzendbrief is geen sprake. De tussenkomende partij herneemt integraal de overwegingen in de bestreden beslissing over de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening. Zij merkt vervolgens op dat het advies van Onroerend Erfgoed niet bindend is en voldoende gemotiveerd werd weerlegd.

De verzoekende partijen maken volgens de tussenkomende partij niet aannemelijk dat zij getroffen zullen worden door geluidshinder en slagschaduw, laat staan dat die hinder onaanvaardbaar zou zijn vanuit stedenbouwkundig oogpunt. De tussenkomende partij herneemt de overwegingen van de bestreden beslissing over die hinderaspecten en stelt dat de beoordeling daarvan in eerste plaats gebeurt bij de milieuvergunning. De beoordeling van die hinderaspecten bij een stedenbouwkundige vergunning dient volgens de tussenkomende partij slechts zijdelings te gebeuren. Zij wijst er evenwel op dat uit de bestreden beslissing volgt dat de geluidsnormen tijdens de dagperiode worden gerespecteerd en het brongeluid maximaal 104,5 dB(A) mag bedragen. Er wordt voldaan aan de norm van maximaal acht uur effectieve slagschaduw per jaar mits het nemen van milderende maatregelen.

Tot slot werpt de tussenkomende partij op dat het niet duidelijk is naar welke rechtspraak van het Hof van Justitie de verzoekende partijen verwijzen. Zij bekritiseert de ontvankelijkheid van die argumentatie om twee redenen. Ten eerste meent zij dat het middel op dat punt niet voldoende duidelijk is ontwikkeld. Ten tweede voert de tussenkomende partij aan dat de milieunormen dienen voor de bescherming van de verzoekende partijen. Zij hebben bijgevolg geen belang om de onwettigheid van die normen in te roepen.

4.

In hun wederantwoordnota herhalen de verzoekende partijen dat de verwerende partij louter formalistisch heeft getoetst aan de inhoud van omzendbrief RO/2014/02. De impact van de windturbines op de woningen van de derde tot en met de zesde verzoekende partij werd volgens hen nooit *in concreto* getoetst en er is in de bestreden beslissing geen enkele overweging die de bezwaren concreet beantwoordt.

Zij voegen nog toe dat de verwerende partij de Vlarem-normen wel degelijk als bindend heeft ervaren, wat problematisch is om twee redenen. Ten eerste omdat een beoordeling aan de hand van de Vlarem-normen neerkomt op een milieukundige toets van de aanvraag. Die is niet hetzelfde als en is te onderscheiden van de stedenbouwkundige beoordeling. Het gaat slechts om minimumnormen. Ten tweede wijzen zij er op dat de rechtspraak van het Hof van Justitie wel naar analogie van toepassing is. De Vlarem-regelgeving werd nooit aan een milieueffectenrapport onderworpen en biedt dus geen voldoende zekerheid om onaanvaardbare hinder van het windturbinepark uit te sluiten. Het is net daarom dat de verzoekende partijen vinden dat zij wel een belang hebben bij dit middelonderdeel. Het Hof van Justitie oordeelde net dat er pas een bescherming is indien de milieueffecten voldoende op hun kwaliteit worden onderzocht.

5.

In de laatste nota werpt de verwerende partij op dat de eerste en de tweede verzoekende partij geen belang hebben bij het middelonderdeel dat bekritiseert dat de beoordeling naar de effecten op de woningen van de verzoekende partijen niet werd uitgevoerd.

6.

In de laatste schriftelijke uiteenzetting stelt de tussenkomende partij dat de zorgvuldigheidsplicht niet zo ver gaat dat de geluidshinder tot in elke individuele woning afzonderlijk moet worden onderzocht. Er werd rekening gehouden met verschillende referentiepunten.

Wat de rechtspraak van het Hof van Justitie aangaat laat de tussenkomende partij ten eerste gelden dat de verzoekende partijen geen belang hebben bij het niet toepassen van de Vlarem-normen aangezien dat zou lijden tot een verminderde bescherming. Immers indien de normen wegvallen is het volgens haar niet duidelijk welke normen er zouden gelden en op welk beschermingsniveau de verzoekende partijen terugvallen. Integendeel heeft de verwerende partij in de bestreden beslissing de geluids- en slagschaduwhinder zeer concreet beoordeeld. De verzoekende partijen tonen dus niet aan hoe het buiten toepassing laten van de Vlarem-normering voor hen een gunstigere situatie zou doen ontstaan.

Ten tweede en ondergeschikt voert de tussenkomende partij, aan de hand van een uitvoerige uiteenzetting van de rechtspraak van het Hof van Justitie, aan dat de VLAREM-regelgeving geen plan of programma is in de zin van de SEA-richtlijn. Een vergelijking met de Waalse normering over windturbines maakt volgens haar duidelijk dat de rechtspraak van het Hof van Justitie niet van toepassing is op de Vlarem-regelgeving.

Ondergeschikt verzoekt de tussenkomende partij de Raad om de volgende drie prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

“1.

Moeten de sectorale normen voor windturbines, in het Vlaamse gewest ingevoegd in Afdeling 5.20.6 Vlarem II (sectorale normen voor ‘Installaties voor het opwekken van elektriciteit door middel van windenergie’) bij besluit van de Vlaamse regering van 23 december 2011, beschouwd worden als een plan of programma dat onderworpen is aan een milieubeoordeling, zulks overeenkomstig art. 2, a) en 3 van de Richtlijn 2001/42/EG van 27 juni 2001 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's, zelfs indien :

- i. De vaststelling van dergelijke sectorale normen door de Vlaamse regering geenszins ‘voorgeschreven’ wordt door wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen, hetgeen geïllustreerd wordt door het feit dat voorafgaand aan de vaststelling van deze normen bij besluit van de Vlaamse regering van 23 december 2011 geen dergelijke normen bestonden in de Vlaamse wetgeving, en windturbines integendeel uitdrukkelijk onttrokken werden aan de toepassing van de algemene milieuvoorwaarden inzake geluidshinder,*
- ii. deze sectorale normen louter een abstract normatief kader bevatten voor de beoordeling van de hinder voortvloeiend uit het geluid en de*

- iii. *slagschaduw die windturbines kunnen veroorzaken alsook de veiligheidsrisico's verbonden aan de exploitatie van windturbines, het normatief kader bepaald door de sectorale normen geen inplantings- of afstandsregels bevat waaruit een bepaalde ordening van het grondgebied zou voortvloeien,*
- iv. *de sectorale normen slechts minimumvoorwaarden bevatten en de vergunningverlenende overheid steeds – zelfs bij naleving van deze minimumvoorwaarden – op basis van een beoordeling geval per geval moet nagaan of de hinder en de risico's voor mens en leefmilieu die de windturbines veroorzaken, tot een aanvaardbaar niveau kunnen worden beperkt, waardoor het uitgesloten is dat deze sectorale normen aanzienlijke gevolgen zouden kunnen hebben voor het milieu?*

2.

In de hypothese dat de interne rechter zou oordelen dat de door de Vlaamse regering vastgestelde sectorale normen voor windturbines tot stand gekomen zijn in strijd met de bepalingen van de Richtlijn 2001/42/EG van 27 juni 2001 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's, kan deze rechter dan niettemin het beroep tot vernietiging, gericht tegen een vergunning voor de bouw van windturbines die mede tot stand is gekomen na toetsing van de aanvraag aan deze sectorale normen, afwijzen, voor zover blijkt dat aan de afgifte van deze vergunning een beoordeling van de milieueffecten in overeenstemming met Richtlijn 2011/92/EU van 13 december 2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten is voorafgegaan?

3.

Indien zou blijken dat de sectorale normen van Afdeling 5.20.6 Vlarem II zouden zijn vastgesteld in strijd met de verplichtingen van de Richtlijn 2001/42/EG, bestaan er dan dwingende overwegingen in verband met de bescherming van het leefmilieu die zouden toelaten dat deze normen voorlopig in de tijd gehandhaafd worden?

Rekening houdend met de volgende specifieke omstandigheden:

- i. *de omstandigheid dat de sectorale normen van Afdeling 5.20.6 Vlarem II sinds 2012 worden toegepast door de vergunningverlenende overheden en de bevoegde administratieve rechtscolleges;*
- ii. *de buitentoepassing verklaring van de sectorale normen van Afdeling 5.20.6 Vlarem II ertoe leidt dat er geen bindende rechtsnormen van toepassing zijn op windturbines op het vlak van geluid, slagschaduw en veiligheid;*
- iii. *de buitentoepassing verklaring van de sectorale normen van Afdeling 5.20.6 Vlarem II ertoe leidt dat er geen rechtszekerheid meer bestaat over het beoordelingskader van windturbines, hetgeen ertoe zal leiden dat de vergunningverlening voor windturbines in het gedrag komt, en daarmee de doelstellingen op het vlak van hernieuwbare energieproductie;*

En in de aanname dat aan de volgende voorwaarden voldaan is:

- iv. *met de bestreden nationale bepaling wordt naar behoren uitvoering gegeven aan het Unierecht op het gebied van bescherming van het milieu, doordat de sectorale normen van Afdeling 5.20.6 Vlarem II onder meer uitvoering geven aan de Richtlijn 2009/28/EG;*

- v. *de vaststelling en de inwerkingtreding van een nieuwe bepaling van nationaal recht kan de uit de nietigverklaring van de bestreden bepaling van nationaal recht voortvloeiende nadelige gevolgen voor het milieu niet voorkomen, doordat de vaststelling van een nieuw besluit met sectorale normen voor windturbines geen retroactieve werking kan hebben;*
- vi. *de nietigverklaring van deze bestreden bepaling zou tot gevolg hebben dat er met betrekking tot de uitvoering van het Unierecht op het gebied van bescherming van het milieu een voor het milieu nadeliger rechtsvacuüm ontstaat, in die zin dat deze nietigverklaring zou resulteren in een lager niveau van bescherming en aldus zou indruisen tegen de wezenlijke doelstelling van het Unierecht, doordat door de niet-toepassing van de sectorale normen er geen milieunormen meer zullen bestaan voor windturbines op het vlak van geluid, slagschaduw en veiligheidsrisico's;*
- vii. *een uitzonderlijke handhaving van de gevolgen van de bestreden bepaling van nationaal recht betreft slechts de periode die absoluut noodzakelijk is om de maatregelen vast te stellen waarmee de vastgestelde onregelmatigheid kan worden verholpen."*

Nog verder ondergeschikt verzoekt de tussenkommende partij aan de Raad om de rechtsgevolgen van de bestreden beslissing voor 3 jaar in stand te houden indien het middel gegrond wordt bevonden.

Beoordeling door de Raad

1.

In het eerste middel bekritiseren de verzoekende partijen dat de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening in de bestreden beslissing steunt op twee motieven die niet draagkrachtig zijn. De verwerende partij kan volgens hen niet volstaan in een formalistische toetsing aan de hand van de omzendbrief RO/2014/02 en de Vlare-regelgeving. Hun bezwaren zouden niet concreet zijn weerlegd en de impact op hun woningen niet concreet onderzocht.

2.

In de laatste nota betwist de verwerende partij het belang bij het middel van de eerste en de tweede verzoekende partij. Een gemeente heeft volgens haar geen belang bij een middelonderdeel dat een gebrekkige beoordeling van de impact op de woningen van de derde tot en met de zesde verzoekende partij aankaart. De verwerende partij geeft niet aan waarom zij die exceptie pas in haar laatste nota formuleert. De exceptie is niet van openbare orde en de verwerende partij had die dus al in de antwoordnota kunnen opwerpen. De exceptie is laattijdig en dus niet ontvankelijk.

3.

Het behoort tot de taak en de bevoegdheid van het vergunningverlenende bestuursorgaan om overeenkomstig artikel 4.3.1, § 2, eerste lid, 1° en 2° VCRO op concrete wijze te onderzoeken of een aanvraag beantwoordt aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening, waarbij zij de noodzakelijke of relevante aspecten van de goede ruimtelijke ordening bij haar beoordeling dient te betrekken en dient rekening te houden met de in de omgeving bestaande toestand.

De Raad kan zijn beoordeling van de eisen van de goede ruimtelijke ordening niet in de plaats stellen van die van de bevoegde overheid. In de uitoefening van het hem opgedragen wettigheidsstoezicht is hij enkel bevoegd om na te gaan of de administratieve overheid haar appreciatiebevoegdheid behoorlijk heeft uitgeoefend, met name of zij is uitgegaan van de juiste

feitelijke gegevens, of zij die correct heeft beoordeeld en of zij op grond daarvan in redelijkheid tot haar besluit is kunnen komen.

Bij de beoordeling van de verenigbaarheid van de windturbines met de goede ruimtelijke ordening, kan het vergunningverlenend bestuursorgaan zich richten naar het aangereikte afwegingskader van de omzendbrief RO/2014/02 van 25 april 2014 dat als toetsingskader kan gelden. Dit neemt niet weg dat het vergunningverlenend bestuursorgaan het aangevraagde nog steeds aan een concrete beoordeling moet onderwerpen. De verwerende partij mag zich bij de toetsing aan de goede ruimtelijke ordening dan ook niet beperken tot een loutere formalistische toetsing aan de omzendbrief.

Het is aan de verzoekende partijen die de goede ruimtelijke ordening van het project betwisten om aan te tonen dat het vergunningverlenend bestuursorgaan hetzij foutief, hetzij op kennelijk onredelijke wijze heeft besloten dat het aangevraagde project verenigbaar is met een goede ruimtelijke ordening.

4.1

De verwerende partij overweegt in de bestreden beslissing dat de omzendbrief een lokalisatienota verplicht waarin de locatiekeuze wordt afgewogen ten opzichte van een aantal effectgroepen zoals bundeling, grondgebruik, wonen, en andere. Uit de lokalisatienota die bij de aanvraag werd gevoegd volgt volgens de verwerende partij dat de geluidshinder, de slagschaduwhinder en de veiligheidsrisico's tot een aanvaardbaar niveau kunnen worden beperkt, mits het nemen van milderende maatregelen. Zo wordt volgens de verwerende partij het wooncomfort van omwonenden niet in het gedrang gebracht.

Verder situeert de verwerende partij de windturbines ten aanzien van de meest nabije woningen en besluit dat er op basis van de omzendbrief geoordeeld kan worden dat de geluidshinder tot een aanvaardbaar niveau beperkt zal worden. Vervolgens gaat de verwerende partij uitvoerig in op de resultaten van de geluidsstudie, de slagschaduwhinder en de veiligheidsrisico's. Zij overweegt dat in de geluidsstudie negen evaluatiepunten zijn onderzocht en de windturbines in de dagperiode voldoen aan de geluidsnormen van Vlare II, ongeacht het type. Voor de avond- en nachtperiode geldt het volgende:

“ ...

- Voor Vestas V90 werd er 1 overschrijding vastgesteld van 2dB(A) in evaluatiepunt 8 (dichtste woning WT03);
- Voor Enercon E82 werden er 2 overschrijdingen vastgesteld van 1dB(A) en 3dB(A) in evaluatiepunten 1 (dichtste woning WT01) en evaluatiepunt 8 (dichtste woningen WT03);
- Voor Enercon E70 werden er 3 overschrijdingen vastgesteld van 2dB(A), 1dB(A) en 3dB(A) in de evaluatiepunten 1 (dichtste woning WT01), evaluatiepunt 5 (2de dichtste woning WT03) en evaluatiepunt 8 (dichtste woning WT03);
- Voor Repower MM92 werd er 1 overschrijding vastgesteld van 2dB(A) in evaluatiepunt 8 (dichtste woning WT03).

...”

Vervolgens overweegt de verwerende partij dat om tijdens de avond- en nachtperiode aan de richtwaarden te voldoen de volgende reductiemodi worden toegepast:

“ ...

- Vestas V90: WT01 en WT02: mode 0, WT03: mode 2;
- Enercon E82 : WT01: mode 3, WT02: mode 0, WT03: mode 5;
- Enercon E70 : WT01 mode 1, WT02 mode 0, WT03: mode 6;

- Repower MM92 (nu Servion) : WT01 en WT02: mode 0, WT03: mode 2.
- ...

4.2

Wat de slagschaduw hinder betreft overweegt de verwerende partij dat er aan de hand van een onderzoek met zeven receptoren de volgende resultaten werden bekomen:

- “ ...
- W1: 9:26 tot 13:07 slagschaduwuren per jaar;
  - W2: 10:41 tot 17:21 slagschaduwuren per jaar;
  - W3: 24:55 tot 38:14 slagschaduwuren per jaar;
  - W4: 3:26 tot 5:46 slagschaduwuren per jaar;
  - W5: 6:28 tot 9:56 slagschaduwuren per jaar;
  - W6: 13:04 tot 18:56 slagschaduwuren per jaar;
  - W7: 12:16 tot 18:17 slagschaduwuren per jaar.
- ...”

De verwerende partij overweegt dat voor de receptor W4, gelegen op 434m van WT03, voldaan wordt aan de jaarlijkse norm bij alle type windturbines. Dat voor receptor W5, gelegen op 474m van WT01, er evenmin een overschrijding is voor het windturbinetype Enercon E70, voor de andere types wel. Voor de andere vijf receptoren overweegt de verwerende partij dat niet voldaan wordt aan de norm van maximaal acht uur slagschaduw per jaar, maar dat in de aanvraag preventieve maatregelen worden voorgesteld om de hinder te beperken. Op basis daarvan besluit de verwerende partij dat de slagschaduw hinder tot een aanvaardbaar niveau wordt beperkt indien die maatregelen worden toegepast.

Het besluit van de verwerende partij luidt tot slot dat er voldaan kan worden aan de Vlaremnormen en er daarbij *“kan besloten worden dat de hinderaspecten (geluid en slagschaduw) en de mogelijke impact op gezondheid en veiligheid aanvaardbaar zijn in het kader van de toetsing aan de goede ruimtelijke ordening”*.

Met betrekking tot de bundeling aan bestaande lijninfrastructuur en de impact op het landschap overweegt de verwerende partij aan de hand van een uitgebreide motivering dat het project een kwalitatief project is dat de schoonheidswaarde van het landschap niet aantast. De verwerende partij verwijst daarbij onder meer naar de bundeling met de A19, het gebrek aan ankerplaatsen of relic zones, het traag draaiende karakter van de windturbines en hun onderlinge samenhang. De verwerende partij besluit om het type Enercon 70 uit de vergunning te sluiten door de te grote afwijkingen ten opzichte van de andere types. De verzoekende partijen bekritisieren die overwegingen niet.

5.

De verzoekende partijen kunnen niet worden gevolgd waar zij aanvoeren dat de verwerende partij de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening slechts heeft beperkt tot een louter formele toets aan beleidskaders en reglementaire bepalingen. In de bestreden beslissing treedt de verwerende partij de bevindingen van de geluidstudie bij, waarmee zij te kennen geeft dat deze bevindingen correct en deugdelijk zijn en dat zij de bezwaren en opmerkingen daarover niet volgt. Uit de motivering blijkt dat zij zich een afdoende beeld heeft kunnen vormen van het geluidsaspect en heeft geoordeeld dat er geen onaanvaardbare hinder zal zijn. De verzoekende partijen brengen geen enkel element naar voor waaruit moet blijken dat de geluidshinder dermate onaanvaardbaar is dat het aangevraagde niet inpasbaar is in het kader van de goede ruimtelijke ordening en de verwerende partij dat niet zou hebben onderzocht.

Ook de slagschaduw hinder wordt door de verwerende partij voldoende concreet beoordeeld. Daarbij heeft zij rekening gehouden met de resultaten van de slagschaduwstudie en de bezwaren geëvalueerd. Zij heeft de conclusies van die studie tot de hare gemaakt, en heeft daarop *in casu* geoordeeld dat het naleven van de Vlarem-normen haalbaar is, mits het nemen van milderende maatregelen.

Het besluit van het voorgaande is dat de verwerende partij niet kennelijk onredelijk of onjuist heeft beslist dat de oprichting van de windturbines voor de aspecten slagschaduw en geluidshinder ruimtelijk aanvaardbaar is. Dat de woningen van de derde tot en met de zesde verzoekende partijen in de bestreden beslissing niet afzonderlijk en uitdrukkelijk worden vermeld doet niet anders besluiten. Zoals ook de tussenkomende partij opmerkt, vermeldt de bestreden beslissing de meest nabijgelegen woningen, gaat de geluidsstudie uit van negen evaluatiepunten en de slagschaduwstudie van zeven receptoren die allen in het aanvraagdossier staan gevisualiseerd.

6.

In de bestreden beslissing verduidelijkt de verwerende partij uitvoerig het toetsingskader van de omzendbrief RO/2014/02. Dat de verwerende partij in haar beoordeling uitvoerig verwijst naar de omzendbrief RO/2014/02 heeft niet de onwettigheid van de bestreden beslissing als gevolg. De verwerende partij kan zich bij haar beoordeling naar de goede ruimtelijke ordening immers richten naar het aangereikte afwegingskader van de omzendbrief RO/2014/02 van 25 april 2014, dat als toetsingskader kan gelden.

De verzoekende partijen tonen evenmin aan dat de verwerende partij zich bij de beoordeling van de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening van de aanvraag niet kon richten naar de milieunormen vervat in het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (Vlarem II).

De verzoekende partijen wijzen op *“de recente rechtspraak van het Hof van Justitie”* waaruit zou volgen dat de sectorale voorwaarden voor de exploitatie van windturbines, zoals de Vlarem-regelgeving, onderworpen moet worden aan een milieueffectenbeoordeling op planniveau. Samen met de tussenkomende partij stelt de Raad vast dat de verzoekende partijen nergens in het verzoekschrift verduidelijken om welke rechtspraak het zou gaan. De verzoekende partijen bekritiseren daarbij slechts in vrij algemene bewoordingen *“de Vlarem-regelgeving”* zonder te verduidelijken welke dwingende rechtsnorm zij juist bedoelen. Bovendien kan de Raad enkel vaststellen dat de verzoekende partijen wel aanvoeren dat *“de Vlarem regelgeving”* een plan-MER zou vereisen, maar zij de onwettigheid ervan niet inroepen. Evenmin verzoeken zij de Raad om de voormelde regelgeving buiten toepassing te laten. Gelet op die vaststelling behoeft de uitvoerige argumentatie van de tussenkomende partij in haar laatste schriftelijke uiteenzetting bijgevolg geen antwoord. Evenmin bestaat er noodzaak om de door de tussenkomende partij voorgestelde prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie.

7.

Tegen de uitgebreide overwegingen in de bestreden beslissing staat de wel zeer algemene uiteenzetting van de verzoekende partijen dat de beoordeling in de bestreden beslissing geen rekening houdt met de omgeving van het projectgebied. Zij laten echter in het geheel na om op enige wijze te verduidelijken met welke elementen in de omgeving de verwerende partij geen rekening heeft gehouden. Waar zij opmerken dat de verwerende partij niet antwoordt op hun bezwaren/adviezen laten zij opnieuw na om ook maar ergens in het verzoekschrift uiteen te zetten welke bezwaren/adviezen zij hebben laten gelden tijdens het openbaar onderzoek en waarom de bestreden beslissing daarop geen afdoende antwoord zou bieden. De derde tot en met de zesde verzoekende partijen brengen hun bezwaarschriften niet eens bij.

De stelplicht van de verzoekende partijen vereist dat zij hun argumentatie tegen de bestreden beslissing op een concrete en duidelijke manier uiteenzetten. Het is niet de taak van de Raad om in het administratieve dossier tussen de verschillende adviezen en (1.717) bezwaarschriften op zoek te gaan naar de bezwaren en opmerkingen van de verzoekende partijen en vervolgens aan de hand van een eigen lezing van de bestreden beslissing na te gaan of de verwerende partij daarop een (afdoende) antwoord biedt.

De kritiek van de verzoekende partijen op de voorwaarden in de bestreden beslissing wordt beoordeeld in het tweede en derde middel.

Het middel wordt verworpen.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

1.

In het tweede middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van artikel 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, b) en §2, eerste lid VCRO, van artikel 4.4.9 VCRO, artikel 15.4.6.1 van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen (hierna: Inrichtingsbesluit), de materiële motiveringsplicht en '*het gezag van gewijsde van Uw Raad met nummer RvVb/A/1617/0155*'.

Zij leggen uit dat het aanvraagdossier nog steeds geen duidelijkheid verschaft over het type windturbine dat voorzien zal worden bij de realisatie van de afgeleverde stedenbouwkundige vergunning. Het voorwerp van de aanvraag wordt nog steeds omschreven als een windturbinepark van drie windturbines met een maximaal nominaal vermogen van 3 MW, een rotordiameter van maximaal 92,5 m, een maximale masthoogte van 113 m en een maximale tiphoogte van 150 m. Het voorwerp van de aanvraag werd enkel beoordeeld vanuit een worstcasescenario. De verzoekende partijen menen dat de verwerende partij bijgevolg geen rekening heeft gehouden met de concrete kenmerken van het exacte type van windturbine bij het beoordelen van de aanvraag in het licht van de gewestplanbestemming en de goede ruimtelijke ordening. Dat alles ondanks het feit dat de Raad al duidelijk heeft gesteld dat het exacte type van windturbine gekend moet zijn.

2.

De verwerende partij antwoordt dat de verzoekende partijen het arrest van de Raad verkeerd lezen en de Raad niet heeft geoordeeld dat er nooit enige keuze zou mogen zijn tussen verschillende windturbintypes met variërende masthoogte en rotordiameter. Wel overwoog de Raad dat er een geluidstudie was toegevoegd voor verschillende windturbines met een nominaal vermogen van 2 tot 2,3 MW, wat ruim lager is dan het vergunde maximaal nominaal vermogen van 3 MW. De geluidstudie onderzocht het worstcasescenario niet.

De verwerende partij merkt op dat de huidige bestreden beslissing anders is gemotiveerd dan de vernietigde vergunningsbeslissing. In de bestreden beslissing wordt onder meer gewezen op de continue en snelle evolutie van de windturbintechnologie en dat het allerminst logisch is dat een toekomstige '*state of the art*' windturbine meer geluid zou produceren dan een huidige windturbine van 2,5 MW. Niet het vermogen van de windturbine is bepalend om de milieu-impact te beoordelen, maar wel het bronlawaai van de windturbine. Bovendien wordt het maximale

bronlawaai hoe dan ook beperkt tot 104,5 dB(A). Het vermogen van de windturbines wordt bijgevolg beperkt tot het bronlawaai dat ze produceren.

Ook de impact op het landschap en de goede ruimtelijke ordening werden volgens de verwerende partij in de bestreden beslissing per type windturbine besproken aan de hand van visualisaties. Op grond daarvan wordt geoordeeld dat de verschillen in waarneming verwaarloosbaar zijn. Er worden enkel maximale afmetingen opgelegd omdat artikel 11.5 van het Vrijstellingsbesluit een vrijstelling voorziet voor 'het op dezelfde plaats geheel of gedeeltelijk vervangen van een vergunde windturbine voor de productie van elektriciteit door een nieuwe windturbine die even hoog is of lager, en met wieken die even lang zijn of korter, en die er kennelijk hetzelfde uitziet als de vergunde windturbine'.

3.

De tussenkomende partij stelt dat de aanvraag gaat om drie windturbines met een maximale ashoogte van 113 m, een rotordiameter van 92,5 m en een tiphoogte van maximaal 150 m. Binnen die afmetingen worden in de aanvraag vier types voorgesteld aangezien het door de snelle evolutie van techniek en het tijdsverloop van de aanvraag mogelijk is dat de aangevraagde types al een upgrade hebben ondergaan. De tussenkomende partij wijst er op dat net daarom in de aanvraag rekening wordt gehouden met een maximaal vermogen van 3 MW per turbine. Dat er vier mogelijke types in aanmerking komen is volgens haar niet van die aard om de wettigheid van de beoordeling van de verwerende partij aan te tasten. Zowel de geluid- als slagschaduwstudie gaan uit van een *worstcasescenario*, met name het meest ongunstige type windturbine.

De tussenkomende partij wijst er op dat aan de vaststellingen van de Raad werd tegemoetgekomen door een maximaal brongeluid op te nemen als voorwaarde in de bestreden beslissing, zodat de geluidstudie nu wel uitgaat van een worstcasebenadering. Anders dan wat de verzoekende partijen menen oordeelde de Raad niet dat het exacte type bepaald dient te zijn. De tussenkomende partij merkt op dat een hoger vermogen niet in rechtstreeks verband staat met het geluid dat de windturbine produceert. Door de technologische evolutie hebben moderne windturbines minder brongeluid en een hoger vermogen. De impact zal volgens haar hoe dan ook afnemen in plaats van toenemen. Bijgevolg acht zij het in het belang van iedereen dat op het ogenblik van de aanvraag nog geen definitieve keuze wordt gemaakt over het type windturbine.

Verder legt zij uit dat de Vlare-II-normen in elk geval nageleefd moeten worden en dat zelfs indien de windturbines een groter vermogen hebben dan 2,5 MW maar wel lager dan 3 MW. Het maakt volgens de tussenkomende partij dus geen verschil of er uiteindelijk wordt gekozen voor een windturbine met een hoger vermogen. Zij wijst er op dat het uitstellen van een definitieve keuze voor een bepaald type windturbine een vaste praktijk is van ontwikkelaars van windparken. Op het ogenblik van de vergunningsaanvraag is immers nog niet bekend wanneer het project uitgevoerd kan worden. Dat terwijl de windturbines op de markt voortdurend evolueren. De tussenkomende partij verduidelijkt dat die praktijk al werd bevestigd door de rechtspraak van zowel de Raad van State als de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Tot slot herneemt de tussenkomende partij de overwegingen van de bestreden beslissing die zij relevant acht en stelt dat het worstcasescenario wel degelijk afdoende werd beoordeeld. Ook de impact van de diverse types windturbines op de omgeving werd onderzocht aan de hand van verschillende visualisaties die bij de bestreden beslissing zijn gevoegd. De tussenkomende partij besluit dat er niet beweerd kan worden dat de verwerende partij een vergunning heeft verleend op basis van een dossier waarin het type windturbine niet vastligt. Zowel de maximale afmetingen en het uitzicht, alsook het maximaal vermogen en het geluidsniveau van de windturbines lagen vast en er werd daarbij uitgegaan van het meest hinderlijke type windturbine.

4.

De partijen voegen niets wezenlijks meer toe.

Beoordeling door de Raad

1.

De verzoekende partijen zetten uiteen dat er op vandaag nog steeds geen duidelijkheid is over de hoogte, de diameter en het eigenlijke vermogen van de windturbines. Zij bekritisieren dat de verwerende partij de aanvraag enkel heeft benaderd aan de hand van een *worstcasescenario*, wat niet mogelijk en in strijd is met het vernietigingsarrest van de Raad.

De verzoekende partijen voeren daarbij de schending aan van artikel 4.4.9 VCRO maar zetten in hun middel op geen enkele wijze uiteen waarom en hoe de bestreden beslissing die bepaling schendt. De aangevoerde schending van die bepaling is niet ontvankelijk.

2.1

Het behoort tot de taak en de bevoegdheid van het vergunningverlenende bestuursorgaan om overeenkomstig artikel 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, b) en artikel 4.3.1, §2, eerste lid, 1° en 2° VCRO op concrete wijze te onderzoeken of een aanvraag beantwoordt aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening, waarbij zij de noodzakelijke of relevante aspecten van de goede ruimtelijke ordening bij haar beoordeling dient te betrekken. Artikel 4.3.1, §2 VCRO noodzaakt voor de verwerende partij, in de mate dat dit relevant is voor de betrokken aanvraag, onder meer een onderzoek van de hinderaspecten van de aanvraag.

De formele en materiële motiveringsverplichting in hoofde van de verwerende partij houden in dat er voor elke administratieve beslissing rechtens aanvaardbare motieven moeten bestaan, wat onder meer betekent dat die motieven moeten steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die relevant zijn en met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld. Deze motieven moeten in de bestreden beslissing uitdrukkelijk vermeld worden.

Het zorgvuldigheidsbeginsel houdt in dat de verwerende partij de plicht heeft om haar beslissing zorgvuldig voor te bereiden en ze te steunen op een correcte feitenvinding. Zij dient zich te informeren over alle relevante elementen om met kennis van zaken een beslissing te kunnen nemen.

De Raad kan zijn beoordeling over de goede ruimtelijke ordening niet in de plaats stellen van die van het vergunningverlenend bestuursorgaan. De Raad is enkel bevoegd om na te gaan of het vergunningverlenend bestuursorgaan de hem ter zake toegekende appreciatiebevoegdheid naar behoren heeft uitgeoefend en met name of het is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of het die correct heeft beoordeeld en op grond daarvan rechtmatig en dus niet kennelijk onredelijk tot de bestreden beslissing is kunnen komen. Daarbij kan enkel rekening gehouden worden met de in de bestreden beslissing opgenomen motieven.

2.2

Hoewel de geluidsproductie van een windturbine verband houdt met de exploitatie ervan en in die optiek als milieutechnisch aspect moet worden onderzocht, belet dit niet dat met eventuele geluidshinder als hinderaspect ook vanuit ruimtelijk oogpunt rekening moet worden gehouden bij de beoordeling van de verenigbaarheid van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag met de goede ruimtelijke ordening. De milieuvergunning en de stedenbouwkundige vergunning hebben elk hun eigen finaliteit.

Uit de gegevens van het dossier blijkt dat in de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag nog geen definitieve keuze voor het type windturbine wordt gemaakt. De lokalisatienota bij de aanvraag vermeldt daarover:

“4 Technische beschrijving van het project

- *Aantal windturbines: 3*
- *Ashoogte: max. 113 m*
- *Rotordiameter; max. 92,5 m*
- *Tiphoogte: max. 150 m*
- *Mogelijke types windturbines en maximaal vermogen:*

Alle windturbines in de projectzone zullen van het zelfde type zijn: het zijn langzaam draaiende driewiekers met een masthoogte van max. 113 m en een rotordiameter van max. 92,5 m. De voorgestelde types windturbines zijn actueel beschikbaar; deze verschillende types zijn algemeen aanvaard door het grote publiek en door het Vlaams Gewest wat te maken heeft enerzijds met de designvorm en anderzijds met de grote eenvoud van deze masten. Gezien echter de windturbintetechnologie continu evolueert, bestaat de mogelijkheid dat deze turbines op het ogenblik van de bouwfase een upgrade ondergaan hebben [...]”

*Gezien de snelle evolutie in de technologie van de windturbines, is de kans reëel dat de voorziene windturbines op het moment van de bestelling reeds een upgrade ondergaan zijn. Daarom wordt in voorliggende aanvraag rekening gehouden met een **maximaal vermogen van 3 MW per turbine**.*

...”

In de bestreden beslissing beschrijft de verwerende partij het voorwerp van de aanvraag:

“... ”

De aanvraag betreft de inplanting van 3 windturbines, met elk een maximaal nominaal vermogen van 3 MW, op het grondgebied van Wervik. De turbines hebben een rotordiameter van maximaal 92,5 m en een masthoogte van maximaal 113 m. De maximale tiphoogte bedraagt 150 m.

...”

3.

Anders dan wat de verzoekende partijen voorhouden kan aanvaard worden dat de verwerende partij bij de toets van de aanvraag op haar verenigbaarheid met een goede ruimtelijke ordening uitgaat van een nog niet nader bepaald type windturbine. Dat kan evenwel enkel voor zover zij in dat geval de verenigbaarheid toetst aan de *worstcasescenario's* met de maximale afmetingen en het maximale vermogen. Het vernietigingsarrest van de Raad van 11 oktober 2016 met nummer RvVb/A/1617/0155 verzet zich niet tegen een dergelijke beoordeling.

De verwerende partij verwijst in haar beoordeling van de geluidshinder naar de geluidstudie waarin werd vastgesteld dat er overdag geen overschrijding zal zijn van de normen. In de avond- en nachtperiode zullen de windturbines, afhankelijk van het type, eventueel in een gereduceerde modus geëxploiteerd moeten worden om aan de normen te voldoen.

De bij de lokalisatienota gevoegde geluidstudie is opgemaakt op basis van vier modellen:

- Vestas V90 - 2,0 MW - maximale ashoogte 105 m
- Enercon E82 - 2,3 MW - maximale ashoogte 108 m
- Enercon E70 - 2,3 MW - maximale ashoogte 113 m
- Repower MM92 - 2,0 MW - ashoogte 100 m

De windturbinetypes die zijn gebruikt bij de geluidstudie hebben een nominaal vermogen dat varieert van 2 tot 2,3 MW per turbine. Dit is lager dan het in de vergunningsbeslissing toegelaten maximaal vermogen van 3 MW. De tussenkommende partij kan bijgevolg niet ernstig voorhouden dat de geluidstudie wel zou uitgaan van een *worstcasescenario*. De verwerende partij acht dit evenwel niet problematisch en overweegt daarover in de bestreden beslissing:

“ ...

Overwegende dat het voorwerp van de aanvraag 3 windturbines betreft met maximale tiphoogte van 150m, maximale ashoogte van 113m, maximale rotordiameter van 92,5m en een maximaal vermogen van 3 MW. Overwegende dat het hier om maxima gaat.

Overwegende dat de lokalisatienota zoals gevoegd bij het aanvraagdossier, deze maxima duidelijk aangeeft, alsook wat met inbegrip van deze gegevens de mogelijke types windturbines zijn. Gezien de windturbintechnologie continu evolueert bestaat de mogelijkheid dat deze turbines op het ogenblik van de bouwphase een upgrade ondergaan hebben zodat voor onderhavige aanvraag rekening wordt gehouden met een maximaal individueel vermogen van 3 MW per turbine gezien de snelle ontwikkelingen op het gebied van windturbintechnologie. Het is hierbij van belang te onderlijnen dat het allerminst logisch is dat een toekomstige state-of-the-art windturbine met een vermogen van 3 MW meer geluid zou produceren dan een windturbine met een vermogen van 2,5 MW. Het vermogen is immers geen bepalende parameter om de milieu-impact van een windturbine te bepalen. Er kan aangenomen worden dat bij de ontwikkeling van toekomstige windturbines er volop aandacht zal gaan naar bijkomende reducering van het bronlawaai. Het opleggen van de Vlare-normen, ook voor toekomstige types van windturbines is aldus te verantwoorden.

...”

Op basis van die overwegingen besluit de verwerende partij in de bestreden beslissing verder dat het dus geen verschil uitmaakt of een windturbine met een hoger vermogen zal worden geëxploiteerd, aangezien de vigerende normen in elk geval toegepast moeten worden. Zij verduidelijkt daarbij dat de naleving van de sectorale Vlare II-normen als voorwaarde aan de vergunning opgelegd wordt. De verwerende partij overweegt:

“Overwegende dat hierbij nog verder wordt gegaan door het maximaal brongeluid op basis van hetwelk de geluidsstudie werd opgesteld, op te nemen als voorwaarde aan de stedenbouwkundige vergunning. Immers uit de geluidsstudie blijkt dat het hoogste brongeluid 104,5 dBA betreft, op basis van hetwelk de geluidsimpact naar de omgeving toe aanvaardbaar is mits het nemen van al dan niet mitigerende maatregelen afhankelijk van type turbine.”

Het wordt niet betwist dat de geluidstudie uitgaat van verschillende types van windturbines met een nominaal vermogen dat lager ligt dan wat maximaal wordt vergund. De Raad stelt vast dat de verwerende partij de mogelijke geluidshinder nu wel voldoende duidelijk en concreet heeft onderzocht. In de bestreden beslissing legt de verwerende partij als bindende voorwaarde op dat het maximale brongeluid van de windturbines nooit hoger mag zijn dan 104,5 dB(A). De in de bestreden beslissing opgelegde norm van 104,5 dB(A) stemt overeen met het hoogste brongeluid van het windturbintype Enercon E70 operationeel op 2,3 MW in mode 0. Volgens de geluidstudie het meest hinderlijke type windturbine. De verwerende partij heeft zich in de

bestreden beslissing, aan de hand van de geluidstudie een voldoende duidelijk beeld gevormd van de hinderaspecten die aan een brongeluid van 104,5 dB(A) verbonden zijn. Door het brongeluid te beperken tot 104,5 dB(A) gaat de geluidstudie uit van wat volgens de bestreden beslissing maximaal vergunbaar is. Bijgevolg kon de verwerende partij redelijkerwijze in de bestreden beslissing uitdrukkelijk het brongeluid van 104,5 dB(A) als maximum opleggen.

Gelet op wat voorafgaat besluit de Raad dat de keuze van de verwerende partij om windturbines met maximale technische kenmerken te vergunnen in plaats van een specifiek bepaald type, waardoor onder meer kan worden ingespeeld op technologische evoluties, afdoende is gemotiveerd. Uit de bestreden beslissing is het voor de tussenkomende partij voldoende duidelijk welke geluidsnormen zij, al dan niet aan de hand van mitigerende maatregelen dient na te leven. De verwerende partij heeft de daaraan verbonden hinderaspecten voldoende concreet beoordeeld. Ook de omwonenden kunnen inschatten aan welke geluidshinder zij zich kunnen verwachten, ongeacht het type windturbine en een nominaal vermogen van minimaal 3 MW. Als de tussenkomende partij in strijd daarmee toch windturbines zou uitbaten met een hoger brongeluid dan 104,5 dB(A), is zulks een kwestie van handhaving.

4.

Met betrekking tot het aspect slagschaduwhinder overweegt de verwerende partij op basis van de slagschaduwstudie dat er voor receptor W4, gelegen op 434m van WT03, voldaan wordt aan de jaarlijkse norm bij alle type windturbines. Voor receptor W5, gelegen op 474m van WT01 is er geen overschrijding voor het windturbintype Enercon E70, echter voor de andere types wel. Voor de andere dat voor de andere vijf receptoren is er volgens de verwerende partij niet voldaan aan de norm van acht uur per jaar. Echter overweegt zij dat er door preventieve maatregelen voldaan kan worden aan de sectorale Vlare-normen en de slagschaduwhinder aanvaardbaar is.

In de bestreden beslissing wordt bijgevolg met verwijzing naar de Vlare-normen de voorwaarde opgenomen dat alle preventieve en technische maatregelen genomen moeten worden zodat eventuele geluidshinder en slagschaduwhinder onder de vigerende normen blijft. Hierop wordt verder ingegaan bij de beoordeling van het derde middel.

5.

In de bestreden beslissing overweegt de verwerende partij tot slot zeer uitgebreid wat de impact is van de windturbines op het landschap. Daarbij wijst zij op dichte bundeling met de A19 en het gebrek aan ankerplaatsen en relictzones. Verschillende bomenrijen, de landbouwbedrijven en de woonlinten zijn al opvallend aanwezig in het landschap. Het gaat volgens de verwerende partij dan ook om een multifunctioneel gebied. Aangezien de windturbines op een gelijke afstand van de A19 worden geplaatst, zij onderling gelijke tussenafstanden hebben en in vorm en afmetingen, type en kleur identiek zijn is er volgens de verwerende partij sprake van een geordend geheel.

De verwerende partij plaatst de verschillende voorgestelde windturbintypes tegenover elkaar en besluit dat er verschillen zijn in ashoogte en rotordiameter, maar dat die verwaarloosbaar zijn voor de types E82, V90 en MM92. De verschillen bedragen slechts 4, 5 en 8 m en het verschil in tip- en ashoogte bevindt zich op 100 m van de begane grond. De verwerende partij merkt verder uitdrukkelijk op dat de verschillen voor het type E70 groter zijn en dat type dus uitgesloten wordt van de vergunning.

In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen aanvoeren bevat de bestreden beslissing wel degelijk een voldoende concrete en duidelijke beoordeling van de impact van de windturbines op het landschap. De verwerende partij plaatst daarbij de verschillende windturbintypes tegenover elkaar en sluit het volgens haar meest afwijkende type uitdrukkelijk uit van vergunning. Daarbij legt de verwerende partij in de bestreden beslissing nog de voorwaarde op dat de windturbines

alle drie van hetzelfde type moeten zijn met maximale afmetingen van 150 m tiphoogte, 108 m ashoogte en 92,5 rotordiameter. Ook op die voorwaarde wordt in het derde middel ingegaan.

6.

Het besluit van al het voorgaande is dat de verzoekende partijen niet aantonen dat de verwerende partij de verenigbaarheid van de aanvraag met de goede ruimtelijke ordening, in het bijzonder de aspecten geluid, slagschaduw en visuele hinder kennelijk onredelijk heeft beoordeeld. Het ontgaat de Raad bovendien niet dat de verzoekende partijen slechts in zeer algemene bewoordingen opmerken dat de verwerende partij *“niet de concrete kenmerken van het exacte type van windturbine mee in aanmerking heeft genomen”*. Op geen enkel ogenblik bekritiseren de verzoekende partijen de uitvoerige overwegingen in de bestreden beslissing of betrekken zij die bij hun argumentatie.

Het middel wordt verworpen.

C. Derde middel

Standpunt van de partijen

1.

In het derde middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van 4.2.19 VCRO, de materiële motiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Zij lichten toe dat de bestreden beslissing onwettige voorwaarden oplegt. Dat de windturbines hetzelfde type moeten zijn met maximale afmetingen vinden de verzoekende partijen niet voldoende precies. Bovendien zou de voorwaarde aan de begunstigde van de vergunning de volledige vrijheid laten om het gewenste type windturbine zelf vast te leggen. De voorwaarde die het maximaal brongeluid beperkt tot 104,5 dB(A) geeft op geen enkele wijze aan hoe die beperking gerealiseerd moet worden. Dat de sectorale geluid- en slagschaduwnormen nageleefd moeten worden, achten de verzoekende partijen zinledig omdat het vanzelfsprekend is dat die worden nageleefd. Bovendien wordt met die voorwaarde te veel vrijheid gegeven aan de vergunninghouder.

De verzoekende partijen bekritiseren vervolgens de voorwaarde in de bestreden beslissing dat alle preventieve en technische maatregelen genomen moeten worden om eventuele slagschaduw en geluidshinder onder de vigerende normen te houden. Die voorwaarde houdt volgens hen in dat de vergunninghouder een volledige vrijheid verkrijgt om elke preventieve of technische maatregel te nemen om de gangbare normen na te leven, wat niet mogelijk is. Er moet minstens zekerheid zijn over de vraag of de normen nageleefd kunnen worden en over de exacte te nemen maatregelen.

Met betrekking tot de voorwaarde over de verharde oppervlakte voeren zij aan dat daaruit blijkt dat het project niet voldoende werd gebufferd, wat vervolgens via een voorwaarde wordt rechtgezet. Los van de vraag of dat geen oplossing biedt aan een essentieel pijnpunt van het dossier merken de verzoekende partijen op dat er geen informatie wordt verschaft over de aard en de ligging van de nog aan te leggen buffers. De voorwaarde is bijgevolg onduidelijk. Ook de voorwaarde dat er voldoende bodem- en oeverversterking gewenst is op de plaats waar de kabel de waterloop kruist vinden de verzoekende partijen onwettig. Die voorwaarde is immers afhankelijk van een bijkomende beoordeling door de overheid. Tot slot leggen zij uit dat de

voorwaarde dat de betrokken landbouwpercelen ten allen tijde bereikbaar moeten blijven voor landbouwers niet voldoende precies is.

2.

De verwerende partij antwoordt dat de voorwaarde in de bestreden beslissing over de afmetingen voldoende duidelijk is. De windturbines moeten alle drie van hetzelfde type zijn met maximale afmetingen van 150 m tiphoogte, 108 m hoogte en 92,5 m rotordiameter. Ook is het volgens haar duidelijk dat en hoe het brongeluid maximaal op 104,5 dB(A) moet blijven. Namelijk windturbines die die norm zouden overschrijden kunnen niet geplaatst worden en worden ook niet gedekt door de vergunning.

Verder merkt zij op dat het vanzelfsprekend is dat de naleving van Vlare II als voorwaarde wordt opgelegd. Het is volgens haar onbegrijpelijk hoe de verzoekende partijen menen dat die voorwaarde de begunstigde van de vergunning te veel vrijheid zou laten. Hetzelfde geldt voor de voorwaarde over slagschaduw- en geluidshinder. Met betrekking tot de voorwaarde over de verhardingen kan volgens de verwerende partij niet worden afgeleid dat de aanvraag onvolledig zou zijn. Uit het aanvraagdossier blijkt dat de toegangswegen uit doorlatende materialen bestaan en het hemelwater op natuurlijke manier kan infiltreren in de bodem. Uit het advies van de dienst Waterlopen volgt dat er een bufferend vermogen van 56 m³ met een maximum afvoerdebit van 10 l/sec/ha vereist is. Het advies geeft daarbij aan dat dit kan onder de vorm van langsgrachten. De verwerende partij benadrukt dat zij bevoegd is om dergelijke voorwaarde op te leggen en de voorwaarde voldoende duidelijk is.

Evenmin is het volgens de verwerende partij onwettig dat in de bestreden beslissing wordt opgelegd dat bodem- en oeverversterking gewenst is. Het feit dat de vergunninghouder de type versterking nog moet bespreken met de provinciale dienst voor Waterlopen houdt volgens de verwerende partij niet in dat de vergunning afhankelijk is van een bijkomende beoordeling. Ook de voorwaarde over het landbouwgebruik is voldoende duidelijk. Enkel het doel van de bereikbaarheid voor landbouw wordt beoogd.

3.

De tussenkomende partij stelt dat de voorwaarde die de maximale afmetingen van de windturbines beperkt voldoende duidelijk is. Ongeacht het exacte type dat gebouwd zal worden zijn de afmetingen duidelijk. Enkel windturbines in hetzelfde type zijn mogelijk. Ook wordt het maximale brongeluid voldoende duidelijk beperkt op 104,5 dB(A).

De voorwaarden over de slagschaduw, geluidshinder en Vlare-normen acht de tussenkomende partij ook duidelijk. In de beoordeling in de bestreden beslissing is gebleken dat de hinder aanvaardbaar is mits het respecteren van de sectorale normen en het gebruik van milderende maatregelen. Bovendien wordt de hinder uit de exploitatie in eerste instantie beperkt in de milieuvergunning.

Wat de voorwaarde over de waterbuffering en de bodem- en oeverversterking aangaat werpt de tussenkomende partij op dat de verzoekende partijen het vereiste belang bij het middel ontbreken. Nergens geven zij aan wat hun belang zou zijn. Tot slot legt zij uit dat ook de voorwaarde over de toegankelijkheid voor landbouwers voldoende duidelijk is.

4.

De partijen voegen in hun laatste procedurestukken niets meer toe.

Beoordeling door de Raad

1.

In overeenstemming met artikel 4.2.19, §1 VCRO kan het vergunningverlenend bestuur aan een vergunning voorwaarden verbinden, die voldoende precies en redelijk in verhouding tot de vergunde handelingen zijn, en verwezenlijkt kunnen worden door enig toedoen van de aanvrager. Vergunningsvoorwaarden mogen niet tot gevolg hebben dat de uitvoering van de vergunde handelingen van een bijkomende beoordeling door de overheid afhankelijk gesteld wordt.

In de bestreden beslissing legt de verwerende partij onder meer de volgende voorwaarden op:

“ ...

- *De stedenbouwkundige vergunning mag niet deels uitgevoerd worden, d.w.z. ofwel worden alle drie de turbines gebouwd ofwel geen enkele. De windturbines dienen alle drie van hetzelfde type te zijn en met maximale afmetingen van 150m tiphoogte, 108m ashoogte, 92,5m rotordiameter.*
- *Type Enercon E70 wordt uitgesloten van vergunning.*
- *Het maximaal brongeluid wordt beperkt tot 104,5dB(A)*
- *De sectorale geluids- en slagschaduwnormen uit Vlare II dienen te allen tijde gerespecteerd te worden, desnoods door toepassing van een reducerende modus of door het stilleggen van de windturbines*
- *Alle preventieve en technische maatregelen moeten genomen worden zodat eventuele slagschaduw- en geluidshinder onder de vigerende normen blijft.*

...”

Zoals al in het tweede middel werd besproken vergunt de verwerende partij met de bestreden beslissing niet een bepaald type windturbine, maar verleent zij een vergunning voor een onbepaald type windturbine die evenwel binnen bepaalde maxima moet blijven. Het valt daarbij niet in te zien hoe de voorwaarde die de maximale tiphoogte, ashoogte en rotordiameter beperkt in afmetingen, onduidelijk zou zijn. Zoals de verwerende partij en de tussenkomende partij opmerken volgt uit die voorwaarde net dat ongeacht het type windturbine de tiphoogte niet hoger mag zijn dan 150 m, de ashoogte niet hoger dan 108 m en de rotordiameter niet meer dan 92,5 m. Daarmee geeft de verwerende partij geen ongeoorloofde beoordelingsvrijheid aan de vergunninghouder om de vergunning uit te voeren. Alle windturbines moeten van hetzelfde type zijn.

Ook de voorwaarde dat het brongeluid op maximaal 104,5 dB(A) vastlegt is voldoende duidelijk. Op basis van die voorwaarde weet de tussenkomende partij precies welke geluidsnormen zij al dan niet aan de hand van mitigerende maatregelen dient na te leven. Dat ongeacht het type windturbine of het nominaal vermogen (maximaal 3 MW) dat de tussenkomende partij kiest. Ook de omwonenden kunnen inschatten aan welke geluidshinder zij zich kunnen verwachten, Zoals al besproken bij de behandeling van het tweede middel blijkt uit de bestreden beslissing dat de verwerende partij voldoende duidelijk heeft beoordeeld welke hinderaspecten aan dat maximale brongeluid verbonden zijn. Als de tussenkomende partij in strijd met de voorwaarde toch windturbines zou oprichten met een brongeluid hoger dan 104,5 dB(A), dan valt die buiten de bestreden beslissing en is dat een kwestie van uitvoering en handhaving.

De voorwaarden die opleggen dat de Vlare II-normen nageleefd moeten worden en dat alle preventieve en technische maatregelen genomen moeten worden om slagschaduw- en geluidshinder onder die normen te houden komt evenmin als problematisch over. Het naleven

van de slagschaduw- en geluidsnormen houdt immers een resultaatsverbintenis in voor de aanvrager. De vermelde Vlarem-regelgeving, waarvan de naleving als vergunningsvoorwaarde is opgelegd, is verordenend en voldoende precies en biedt bijgevolg voldoende waarborgen dat de mogelijke hinderaspecten worden vermeden of verholpen.

2.

Verder bekritisieren de verzoekende partijen de voorwaarde over de hemelwaterbuffering, de bodem- en oeverversteving van de beek en de bereikbaarheid van de landbouwpercelen.

Een verzoekende partij heeft in beginsel slechts belang bij een middel indien de vernietiging van de bestreden beslissing op grond van dit middel voor haar een voordeel kan meebrengen, of indien de in het middel aangeklaagde onwettigheid haar heeft benadeeld.

De verzoekende partijen zetten enkel uiteen dat de opgelegde voorwaarden niet voldoende duidelijk zouden zijn. Het is daarbij raden naar het belang dat zij bij die aangevoerde onwettigheid hebben. De voorwaarden die de verzoekende partijen bekritisieren zijn niet meer dan een overname van de voorwaarden in het advies van de Provinciale Dienst Waterlopen van 31 maart 2014. In zijn advies overwoog de Dienst Waterlopen dat mits het opleggen van voorwaarden er geen schadelijke effecten te verwachten zijn op het watersysteem. Verder wees de Dienst er op dat bij de kruising van de waterloop met de nutsleiding er voldoende bodem- en oeverversteving noodzakelijk is.

De verzoekende partijen die omwonenden dan wel gemeenten zijn verduidelijken niet hoe zij door die aangekaarte onwettigheid zijn benadeeld, dan wel hoe de vernietiging op grond van die onwettigheid hen een voordeel verschaft. Op geen enkel ogenblik melden de verzoekende partijen dat zij problemen vrezen voor de waterhuishouding dan wel het watersysteem.

Evenmin is het belang van de verzoekende partijen duidelijk waar zij de voorwaarde bekritisieren over de bereikbaarheid van de landbouwpercelen. Die voorwaarde strekt er enkel toe om de bereikbaarheid van de landbouwpercelen te garanderen zodat landbouwers hun activiteiten ongehinderd kunnen verder zetten. Het kan redelijkerwijze niet worden ingezien hoe de verzoekende partijen die geen landbouwers zijn een belang ontleen aan de eventuele onwettigheid van die voorwaarde.

Het middel wordt verworpen.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. Het verzoek tot tussenkomst van de nv ASPIRAVI is ontvankelijk.
2. De Raad verwerpt de vordering tot vernietiging.
3. De Raad legt de kosten van het beroep, bepaald op 1.050 euro, ten laste van de verzoekende partijen.
4. De Raad legt de kosten van de tussenkomst, bepaald op 100 euro, ten laste van de tussenkomende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 11 september 2018 door de zevende kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de zevende kamer,

Kengiro VERHEYDEN

Marc VAN ASCH